

METODIKA KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU K SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝM LOKALITÁM

Zpracovatelé:

Agentura pro sociální začleňování ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí,
Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvem pro místní rozvoj

VERZE 1.0 s platností od 19.1.2015

PLATNOST METODIKY

Tato metodika byla zpracována na základě koordinačních jednání řídicích orgánů Operačního programu Zaměstnanost, Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání, Integrovaného regionálního operačního programu a Agentury pro sociální začleňování. Vychází z praxe implementace evropských strukturálních fondů na podporu sociálního začleňování v letech 2007-2013 a činnosti Agentury pro sociální začleňování v lokalitách (městech, obcích a mikroregionech) a dosavadní spolupráce uvedených řídicích orgánů s Agenturou při implementaci strukturálních fondů od r. 2008 do současnosti.

Pracovní verze metodiky byla připomínkována členy Pracovní skupiny pro sociální začleňování Ministerstva práce a sociálních věcí a krajskými koordinátory pro romské záležitosti. Metodiku projednal Monitorovací výbor Agentury pro sociální začleňování dne 12. ledna a připomínky jednotlivých členů výboru byly následně zapracovány. Tato metodika je platná od 19. ledna 2015 rozesláním městům, obcím a krajům a zveřejněním na stránkách www.socialni-zaclenovani.cz.

V průběhu implementace metodiky v obcích a při jednání s lokálními partnery Agentury pro sociální začleňování, v jednání s řídicími orgány programů, v jednání s Asociací krajů ČR, Svazem měst a obcí ČR, Sdružením místních samospráv, krajskými koordinátory pro romské záležitosti, nestátními neziskovými organizacemi a dalšími institucemi a odborníky v oblasti sociálního začleňování budou postupně sebrány připomínky a podněty, které budou vyhodnoceny a zapracovány do další verze metodiky, o níž se předpokládá, že bude zpracována v 2. pololetí roku 2015. Proces připomínkování metodiky bude zveřejněn na internetových stránkách Agentury pro sociální začleňování.

Tato metodika je platná pro města a obce, které přistoupí ke spolupráci s Agenturou v rámci Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám v roce 2015.¹

---

¹ Metodika může být upravena, připomínkována a projednána Monitorovacím výborem Agentury pro každou další vlnu obcí, které se přihlásí ke spolupráci.

Obsah:

1. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA

1.1 CÍL KPSVL

1.2 NOSITELÉ SPSZ

1.3 ZDROJE

1.4 POTŘEBNOST - INDIKÁTORY (DOPADY OPATŘENÍ, vč. DOPADŮ NA ROMSKOU MENŠINU)

2. HARMONOGRAM SPOLUPRÁCE

2.1 PŘÍPRAVA SPSZ, ZÁSOBNÍK PROJEKTOVÝCH ZÁMĚRŮ

2.2 UDRŽITELNOST SPSZ A JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ, VZDÁLENÁ PODPORA PO UKONČENÍ SPOLUPRÁCE OBCE S AGENTUROU

3. ROLE AKTÉRŮ V PŘÍPRAVĚ A IMPLEMENTACI SPSZ

3.1 ROLE OBCE

3.2 ROLE AGENTURY

3.3 LOKÁLNÍ PARTNERSTVÍ

4. SPSZ A INTEGROVANÉ STRATEGIE A ÚZEMNÍ DIMENZE

4.1 INTEGROVANÉ NÁSTROJE V ÚZEMÍ

4.2 STRATEGICKÝ RÁMEC

4.3 ALTERNATIVY KE KPSVL

5. POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, RESP. SLUŽEB SOCIÁLNÍ PRÁCE

5.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

5.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

5.3 POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB A SOUVISEJÍCÍCH AKTIVIT NA ÚROVNI KRAJE

6. POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI

6.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

6.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

6.3 POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI S
KRAJSKOU POBOČKOU ÚŘADU PRÁCE ČR

7. POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI BYDLENÍ

7.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

7.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

8. POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KPSVL V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ

8.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

8.2 VYMEZENÍ ÚZEMÍ A ČINNOSTÍ V RÁMCI SPSZ, VZTAH SPSZ S OSTATNÍMI STRATEGICKÝMI
DOKUMENTY

8.3 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

9. POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI BEZPEČNOSTI A PREVENCE KRIMINALITY

9.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

9.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE

10. POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI RODINNÉ POLITIKY A SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

10.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

10.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE

11. SEZNAM ZKRATEK

12. PŘÍLOHY

a) Osnova Strategického plánu sociálního začleňování (SPSZ)

b) Indikátorová soustava SPSZ

c) Přihláška obcí ke spolupráci (dotazník)

d) Pravidla výběru obcí ke spolupráci s Agenturou

e) Vzorové memorandum o spolupráci

ZPRACOVATEL: Agentura pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR, www.socialni-zaclenovani.cz
Odpovědný garant: Martin Šimáček, simacek.martin@vlada.cz, 777 787 974

1. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA

Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (dále „KPSVL“) je nástrojem pomoci městům a obcím při sociálním začleňování sociálně vyloučených obyvatel z prostředků Evropských strukturálních a investičních fondů (dále „ESIF“) za místní podpory Agentury pro sociální začleňování (dále „Agentura“).

KPSVL vychází z dosavadní praxe Agentury ze spolupráce s obcemi. Agentura postupuje podle prověřené metodiky, tedy od analýzy situace a sestavení lokálního partnerství (obec – úřady – NNO – školy a školská zařízení – policie – zaměstnavatelé – veřejnost a další relevantní aktéři) přes sestavení Strategického plánu sociálního začleňování (dále „SPSZ“) k jeho naplňování a vyhodnocování, vč. revize plánu pro další období. Spolupráce obce a Agentury trvá zpravidla tři roky. Vedle podpory rozvoje samotných sociálních (vzdělávacích, zaměstnanostních, bytových a bezpečnostních) politik v obci se Agentura soustředí na efektivní využívání prostředků strukturálních fondů a poskytuje obcím a ostatním partnerům rozsáhlý servis ke zpracování, realizaci a zajištění udržitelnosti projektů.

1.1 CÍL KPSVL

Cílem KPSVL je zajištění adresnosti, koordinace, konzistence a synergie sady místních opatření sociální integrace založených na lokálních potřebách, která budou realizována prostřednictvím specifického mechanismu financování z prostředků ESIF. Základním východiskem KPSVL na úrovni konkrétní obce/města je SPSZ.

1.2 NOSITELÉ SPSZ

SPSZ² je široce pojatou strategií integrující oblasti vzdělávání, bydlení, zaměstnanosti, bezpečnosti, dluhové problematiky, sociálních služeb i obecně podpory sociální soudržnosti a rozvoje obce či regionu v kontextu dostupných zdrojů. Má proto řadu styčných ploch s různými typy strategických dokumentů, v praxi nejčastěji s komunitními plány sociálních služeb, integrovanými plány rozvoje měst, plány prevence kriminality obcí i krajů, obecními a krajskými plány integrace Romů a dalších menšin, apod. SPSZ se v kontaktu s dalšími strategickými dokumenty obvykle nachází v pozici zastřešující strategie, ovšem základním principem při jeho zpracování a implementaci je respektování zavedených strategických dokumentů a jejich procesů a pracovních struktur. SPSZ proto může být modifikován jako souřadný či podřazený strategický dokument jinému strategickému dokumentu, pokud to SPSZ neoslabuje nebo nezužuje.

Klíčovým aktérem SPSZ je město, obec či spolupracující obce, které podávají ke spolupráci přihlášku do výběrového řízení vyhlášeného Agenturou³. Základními kritérii pro výběr jsou

---

² Viz příloha – Osnova SPSZ.

³ Viz přílohy – Přihláška obcí ke spolupráci s ASZ, Pravidla obcí ke spolupráci s ASZ, memorandum o spolupráci.

potřebnost⁴, komplexnost předpokládané intervence⁵ a tedy i záměr využít financování z více operačních programů (OPZ, OP VVV, IROP), potenciál opatření zlepšit situaci cílových skupin⁶, absorpční kapacita v obci a u relevantních partnerů, podpora vedení obce⁷ ke spolupráci s Agenturou a k zavádění proinkluzivních opatření.⁸ Nositelem plánu⁹ je obec, případně více spolupracujících obcí, projektovými žadateli však mohou být i další subjekty, podle oprávněných příjemců definovaných jednotlivými výzvami u operačních programů vymezených níže.

Sociálně vyloučené lokality nelze jednoduše a jednoznačně určit a ohraničit, pro jejich vymezení však poslouží tzv. mapa sociálně vyloučených lokalit Ministerstva práce a sociálních věcí (dostupná na www.esfcr.cz/mapa)¹⁰, popř. další analytické dokumenty krajů, obcí nebo Agentury (dostupné např. na www.socialni-zaclenovani.cz). Pokud je obec zařazena na seznam sociálně vyloučených lokalit MPSV, prokazování potřebnosti pro využití KPSVL je možné řešit zejména odkazem na tento seznam. Jiným způsobem prokazování potřebnosti může být popis situace ve vybraných částech obce nebo na celém území. Obec v tomto popisu prokazuje, že na jejím území je vysoký počet obyvatel, kteří jsou sociálně, ekonomicky, prostorově, kulturně a symbolicky vyloučení anebo jim vyloučení hrozí; zejména jde o občany, kteří jsou nezaměstnaní, s nízkou kvalifikací či nedostatečným vzděláním, zadlužení či předlužení, v nevyhovujících bytových podmínkách, ve hmotné nouzi. Obec uvede, zda jsou na jejím území menšiny, zejména Romové.

Sociálně vyloučení lidé mohou být nositeli všech nebo některých uvedených znaků. Mohou tvořit relativně ohraničenou a identifikovatelnou skupinu obyvatel na určitém území obce, nebo mohou žít rozptýleně. V periferních oblastech nemusí být možné ani vhodné oddělit problémy obyvatel vyloučených lokalit od ostatních obyvatel, zejména s ohledem na strukturální zátěž obce či regionu, tj. zejména obecně vysokou nezaměstnanost, zátěžovou vzdelanostní a věkovou strukturu obyvatelstva, apod.

Zvláštní pozornost je věnována romské menšině, ať už je v obci koncentrována v určitých lokalitách či rozptýlena na celém území, ale ve zvýšené míře čelí problémům spojeným se sociálním vyloučením a diskriminací, zejména na trhu s bydlením, práce a ve vzdělávání.

---

⁴ Vyloučená lokalita/lokality ve správním obvodu obce (se zvláštním zřetelem k přítomnosti Romů v lokalitách)

⁵ Tj. aktivity ve všech oblastech – zaměstnanost, bydlení, vzdělávání, sociální služby, bezpečnost, rodinné politiky, zdraví, dluhy.

⁶ Tj. osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených, zejména Romů a dalších zvláště zranitelných skupin (bezdomovci, děti, nízkopříjmové rodiny s dětmi apod.).

⁷ V případě, že vybraná obec v průběhu spolupráce nejedná v souladu s vyplněným dotazníkem či s ustanoveními v memorandu o spolupráci (např. postupuje prokazatelně segregáčně apod.), může Monitorovací výbor projednat návrh na ukončení spolupráce Agentury s obcí. Monitorovací výbor na svém jednání získá k průběhu dosavadní spolupráce vyjádření Agentury i obce a o dalším postupu hlasuje.

⁸ Podrobná kritéria pro výběr obce ke spolupráci s Agenturou a tedy i pro spolupráci v rámci KPSVL jsou součástí přihlášky a dotazníku, které obce vyplňují při výběrovém řízení vyhlášeném Agenturou. Přihláška a dotazník jsou součástí metodiky SPSZ.

⁹ Tj. jeho zpracovatelem podle příslušné metodiky SPSZ, kterou vydává Agentura. Agentura k tomu poskytuje obcím metodickou a facilitační podporu. SPSZ je ve vlastnictví obce, je schvalován orgány obce.

¹⁰ Odkaz bude aktualizován po vydání inovované mapy v r. 2015.

Dále je pozornost věnována aktuálnímu problému tzv. chudinských či komerčních ubytoven, ve kterých jsou dlouhodobě ubytováni sociálně znevýhodnění obyvatelé.

Veškeré aktivity v rámci KPSVL jsou plánovány tak, aby byly ku prospěchu všem obyvatelům obce, přestože se primárně odvíjejí od potřeb sociálně vyloučených obyvatel obce. Územím, které je v rámci KPSVL podporováno, je vždy území celé obce (či více spolupracujících obcí), v níž Agentura působí. Oprávněnými cílovými skupinami podpory jsou tedy nejen obyvatelé sociálně vyloučených lokalit, ale také ostatní obyvatelé v obci, kteří se nacházejí ve zhoršené sociální či ekonomické situaci. Oprávněnou cílovou skupinou podpory jsou také lidé, kteří nežijí v obci, ve které je KPSVL uplatňován, ale i v okolí tvořícím s touto obcí určitý spojitý celek a problematiku sociálního vyloučení řeší provázaně (např. obce na území obcí 3. nebo 2. stupně, spádové oblasti obcí ve vzdělávací soustavě, při poskytování sociálních služeb, při zjištěné migraci mezi obcemi, apod.). Tato vazba musí být vždy prokázána.

KPSVL je určen pro obce, které na svém území chtějí systematicky řešit problém sociálního vyloučení, zejména sociálně vyloučených lokalit, a budou k tomuto řešení potřebovat podporu z prostředků ESIF, zejména pak pro:

- obce, které předpokládají využití více než jednoho operačního programu. V rámci KPSVL budou koordinovány výzvy k předkládání projektů z OPZ, OP VVV a IROP,
- obce, které předpokládají podání více než jednoho či dvou projektů, neboť v rámci SPSZ budou tyto projekty dobře provázány a v rámci SPSZ navázány na obecní sociální politiky,
- obce, které už mají vybudován tým či odborné pracovníky pro zpracování a realizaci projektů z ESIF, tak i pro projektově nezkušené. Těm poslouží podpora při zpracovávání a realizaci projektů poskytnutá ve vyjednaném rozsahu Agenturou,
- obce, které předpokládají využít zejména OPZ, neboť k SPSZ bude MPSV vázat prostředky vyhrazené na projekty plánované v rámci SPSZ,
- obce, které již v uplynulém období realizovaly rozsáhlé projekty, které plánují nadále rozvíjet (i s ohledem na podmínky udržitelnosti výstupů dosavadních projektů).

KPSVL naopak není vhodný pro

- obce, které nechtějí řešit všechny nebo větší část oblastí, které se sociálního vyloučení týkají, dohromady (služby, bydlení, zaměstnanost, vzdělávání, bezpečnost),
- velmi malé obce s malým počtem sociálně vyloučených obyvatel. KPSVL předpokládá relativně vyšší alokaci do území, ale zároveň efektivní a účelné využití prostředků, včetně dostatečného počtu oprávněných příjemců podpory z cílových skupin. Pro malé obce je vhodné spojování do meziobecních partnerství, které je přirozeně propojené^{11 12}.

---

¹¹ Spojování obcí ke spolupráci v KPSVL bude při výběru Monitorovacím výborem Agentury zvyhodňováno, resp. obce přihlášené ke spolupráci budou dotazovány, jakým způsobem předpokládají spolupracovat s obcemi v okolí, které reagují na problémy spojené se sociálním vyloučením.

Je vhodné, pokud se ke spolupráci v rámci KPSVL hlásí obce, které v určitém území řeší problém sociálního vyloučení společně a propojeně. Může jít o obce v území obce s rozšířenou působností (s ohledem na administrativní zázemí), obce v určitém mikroregionu, které přirozeně spolupracují, město a okolní malé obce, apod. Propojování obcí ke spolupráci v KPSVL je vhodné zejména tam, kde není vhodné jednotlivá opatření řešit zvlášť v každé obci; ve středních a malých obcích, které nemají dostatek absorpční kapacity k řešení problematiky sociálního vyloučení samostatně; v obcích, kde by významná investice z prostředků ESIF nebyla s ohledem na její velikost a počet obyvatel efektivní (např. u malých obcí apod.). Spojování obcí ke spolupráci v KPSVL bude při výběru Monitorovacím výborem Agentury¹³ bonifikováno při hodnocení přihlášek, resp. budou obce přihlášené ke spolupráci dotazovány, jakým způsobem předpokládají spolupracovat s obcemi v okolí, kteří řeší problémy spojené se sociálním vyloučením.

V rámci KPSVL bude spolupráce nabídnuta minimálně 70 městům a obcím.¹⁴ Do KPSVL je zařazeno 20 obcí¹⁵, se kterými Agentura v současné době spolupracuje. V dalších vlnách bude od března r. 2015 do KPSVL zapojeno dalších 10 obcí¹⁶, od ledna r. 2016 dalších 17 obcí, od července r. 2016 dalších 8 obcí, od července r. 2017 dalších 9 obcí, od ledna r. 2019 minimálně dalších 9 obcí, respektive podle poptávky celkem 17 obcí.

Základní platformou SPSZ je tzv. lokální partnerství, jehož struktura se odvíjí od místních dispozic a podmínek, obvykle se jedná o pracovní skupiny (PS):

- sociální politiky a sociální služby, prevence sociální patologie
- zaměstnanost
- bydlení
- vzdělávání
- projekty a implementace.

První čtyři skupiny jsou tematické a věnují se jednotlivým částem plánování v příslušných oblastech, **PS projekty a implementace** je složena vždy z vedení obce, projektového manažera obce (manažera SPSZ), zástupce Agentury (lokálního konzultanta a konzultanta pro inkluzivní vzdělávání) a významných předkladatelů a realizátorů projektů. Jejím úkolem je sestavit a sledovat indikátory v SPSZ (počáteční, průběžné a konečné o průběhu a výsledcích práce a

---

¹² Relevanci využití KPSVL v obci ve vztahu k její velikosti a počtu obyvatel sociálně vyloučených lokalit posoudí při jejich výběru Monitorovací výbor Agentury, ve kterém zasedají také zástupci řídicích orgánů všech programů (OPZ, OP VVV, IROP).

¹³ Členy výboru jsou mj. zástupci řídicích orgánů OPZ, OP VVV a IROP, zástupce Asociace krajů ČR a 3 krajské koordinátory pro romské záležitosti, zástupce Svazu měst a obcí ČR, zástupce odboru pro sociální začleňování MPSV, aj.

¹⁴ V případě prokázání potřeby může být nabídnuta spolupráce i obcím mimo tzv. Mapu sociálně vyloučených lokalit MPSV, a to do výše 10 % z celkového počtu obcí zahrnutých do KPSVL.

¹⁵ Jedná se o kvalifikovaný odhad Agentury; zařazení do KPSVL bylo nabídnuto všem 26 městům, obcím a mikroregionům, se kterými Agentura aktuálně spolupracuje, přičemž cca 20 z nich o využití KPSVL projevílo zájem za podmínek, které jsou popsány v této metodice.

¹⁶ Z obcí, které již dříve s Agenturou spolupracovaly, a v současné době je jim poskytována ze strany Agentury tzv. vzdálená podpora.

dopadech na cílové skupiny). Dále tato pracovní skupina sestavuje zásobník projektů, které mají být v rámci SPSZ realizovány, dohlíží na jejich vzájemnou provázanost, efektivitu, účelnost v návaznosti na identifikované potřeby a indikátory. Při realizaci projektů dohlíží na jejich propojování, efektivní synergie a vyhodnocování, vč. dopadů na cílové skupiny, vč. speciálně Romů.

1.3 ZDROJE

V rámci KPSVL jsou města a obce podpořeny především ze tří operačních programů – Operačního programu Zaměstnanost (OPZ, řídicí orgán Ministerstvo práce a sociálních věcí), Operačního programu výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV, řídicí orgán Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy) a Integrovaného regionálního operačního programu (IROP, řídicí orgán Ministerstvo pro místní rozvoj).

V OPZ (v rámci investiční priority 2.1 specifického cíle č. 1 Zvýšit uplatnitelnost osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce) budou vyhlášeny výzvy pro realizaci opatření, která vyplývají ze schválených SPSZ (schválení SPSZ radou a zastupitelstvem obce). Pro realizaci jednotlivých SPSZ v jednotlivých obcích budou ve výzvě stanoveny dílčí alokace. V OP VVV (v rámci prioritní osy 3) a IROP (v rámci investičních priorit 2.9a, 2.9c a 2.10) budou vyhlášeny výzvy pro obce spolupracující v rámci KPSVL, ale bez určené částky pro jednotlivé obce. Obce a jejich partneři v KPSVL jsou tedy zvýhodněni menší konkurencí a zárukou alokace ve výzvě, přičemž výhodu získávají obce, které se do KPSVL zapojují dříve.

Řídicí orgány budou vyhlašovat výzvy v návaznosti na schválené SPSZ – pokud to bude možné - společně a koordinovaně, aby bylo v jeden čas možné zajistit provázanost jednotlivých akcí v daných oblastech a zároveň návaznost investičních a neinvestičních akcí. Vyhlášení výzvy bude plánováno v rámci tzv. Harmonogramu výzev na příslušný kalendářní rok, který bude obvyklým způsobem zveřejněn.

1.4 POTŘEBNOST - INDIKÁTORY (DOPADY OPATŘENÍ, vč. DOPADŮ NA ROMSKOU MENŠINU)

Na začátku spolupráce mezi obcí a Agenturou je vždy podrobně zmapována situace v obci, a to se zvláštním zřetelem na sociálně vyloučené lokality, resp. sociálně vyloučené obyvatele a příslušníky menšin, zejména Romy. Agentura zpracuje tzv. situační analýzu^{17 18}, která mapuje situaci v sociálně vyloučených lokalitách, včetně struktury nezaměstnanosti a podmínek na lokálním trhu práce, dostupnosti bydlení, místní síti sociálních služeb a jejich potřebnosti, vzdělávací soustavy¹⁹ v obci, apod. Souběžně s tím zjišťuje lokální konzultant ve spolupráci s platformou lokálního partnerství informace o absorpční kapacitě partnerů pro rozvoj v jednotlivých oblastech, o potřebách obyvatel obce a speciálně obyvatel sociálně vyloučených

---

¹⁷ Viz příloha – Osnova SPSZ.

¹⁸ Neplatí u obcí, které budou do spolupráce zapojeny od března 2015. V těchto již situační analýza byla zpracována v minulosti a bude tedy pouze doplněna z dostupných zdrojů a aktuální informace.

¹⁹ V případě, že v území pracuje i konzultant inkluzivního vzdělávání Agentury, bude mapování rozšířeno o podrobnou analýzu otevřenosti/ inkluzivity vzdělávací soustavy v území.

lokalit. Organizuje setkání s obyvateli vyloučených lokalit, případně tzv. focus groups nebo dotazníková šetření. Zjišťuje nejen potřeby sociálně znevýhodněných obyvatel obce, ale také jejich vnímání situace v lokalitě, možnosti zapojení do spolupráce atd. Zjištění situace a potřeb obyvatel obce je klíčové nejen pro samotný proces plánování změn, ale také pro jejich průběžné vyhodnocování a zjišťování účinnosti intervencí.

Na začátku spolupráce jsou stanoveny hodnoty odvozených indikátorů²⁰, které bude lokální konzultant, resp. pracovní skupina Projekty a implementace průběžně sledovat a vyhodnocovat²¹.

V rámci situační analýzy na začátku spolupráce a v rámci evaluace na jejím konci budou provedena šetření minimálně v 25-50 domácnostech^{22 23} (žijících v sociálně vyloučených lokalitách), jejichž prostřednictvím Agentura prověřuje, zda a jakým způsobem došlo k naplňování relevantních potřeb občanů města, resp. sociálně vyloučených lokalit. Mezi domácnosti, ve kterých bude šetření provedeno, bude zahrnuto minimálně 50% romských.

Zvláštní pozornost při vyhodnocování spolupráce bude věnována zjištění dopadů na romskou menšinu. Agentura sleduje, zda při spolupráci dostatečně reaguje na problém sociálního vyloučení Romů, neboť romská menšina tvoří nejvýznamnější část sociálně vyloučených občanů. Vyhodnoceno bude také aktivní zapojování příslušníků romské menšiny do spolupráce v rámci lokálního partnerství a přípravy a realizace SPSZ. Současně je nezbytné v souladu s nařízeními EK, Strategií romské integrace do roku 2020 a schválenými operačními programy prokazovat, že KPSVL reaguje dostatečně a zároveň specificky na situaci romské menšiny v ČR a její zapojení do řešení.

---

²⁰ Viz příloha – Indikátorová soustava SPSZ.

²¹ Průběžný monitoring naplňování SPSZ a implementace projektů zahrnuje kromě sledování kvantitativních indikátorů také kvalitativní posuzování dopadů intervencí, včetně dopadů na romskou menšinu.

²² Podle velikosti cílové skupiny.

²³ Rovněž neplatí pro obce, které budou do spolupráce zapojeny od března 2015, neboť zde nebude znovu zpracovávána situační analýza. Kvalitativní data o situaci domácností budou zajištěna jiným způsobem.

2. HARMONOGRAM SPOLUPRÁCE

2.1 PŘÍPRAVA SPSZ, ZÁSOBNÍK PROJEKTOVÝCH ZÁMĚRŮ

Agentura vyhledává pro obce výběrové řízení ke spolupráci v rámci KSPZ. Vedení obcí vyplní přihlášku a dotazník, který spolu s usnesením min. rady města podá u Agentury.

Agentura provede místní šetření – základní analýzu situace. Ta společně s přihláškou a podklady tvoří východiska hodnocení, které na určené bodové škále provede šest odborníků – tři členové Monitorovacího výboru Agentury, dva zástupce Agentury a jeden zástupce Sekce pro lidská práva ÚV ČR. K přihlášce se vyjadřuje také příslušný krajský koordinátor pro romské záležitosti.

Hodnocení slouží jako vodítko pro rozhodování Monitorovacího výboru Agentury při výběru obcí ke spolupráci. Na jednání výboru jsou vždy pozváni zástupci přihlášených obcí – politický představitel odpovědný za sociální politiky nebo starosta/-ka a odborný vedoucí pracovník úřadu (vedoucí sociálního odboru, tajemník, apod.).

ROZHODNUTÍ MONITOROVACÍHO VÝBORU

Kladným rozhodnutím Monitorovacího výboru je zahájena spolupráce. Ještě před termínem oficiálního zahájení jsou v místě započaty analytické činnosti. Zahájením spolupráce je do obce deponován lokální konzultant Agentury, který začíná sestavovat lokální partnerství, v němž jsou zastoupeni všichni aktéři sociálního začleňování v obci.

Během úvodní analytické práce se Agentura a lokální partnerství seznámí s doposud vytvořenými výzkumy a strategiemi (komunitní plán, integrovaný plán, či již dříve realizovaný strategický plán sociálního začleňování aj.). Agentura zajistí doplnění poznatkové základny, a to zejména zpracováním situační analýzy a hloubkové analýzy potřeb cílových skupin. Potřeby občanů se zjišťují zejm. v oblastech dostupnosti a využití sociálních služeb, přístupu na trh práce, k bydlení, vzdělání, v oblasti zadlužení a bezpečí. Na tyto potřeby budou navázány indikátory, které budou pravidelně vyhodnocovány.

Na základě potřeb, absorpční kapacity obce a jejích partnerů pro realizaci projektů je v průběhu čtvrtého měsíce sestaven zásobník projektových záměrů s typovými aktivitami pro všechny tři operační programy. Pro účely OP VVV bude seznam typových aktivit podkladem pro maximální využití formy zjednodušeného vykazování, tedy jako podklad pro přípravu tzv. šablon. Základem zásobníku jsou projektové záměry jednotlivých partnerů. Dále se v jednotlivých pracovních skupinách a v jednání s vedením obce sestaví další projektové záměry, které reflektují potřeby občanů, a které by rovněž mohly být řešeny prostřednictvím projektů z ESIF. Návrhy lokální konzultant propojí do celku, na jednání pracovní skupiny Projekty a implementace dojde k vypořádání duplicit/doplánování nepokrytých oblastí, korekci neefektivních plánů, které neodpovídají potřebám. Zásobník projektových záměrů slouží pro OPZ jako podklad pro stanovení předběžné dílčí alokace výzvy určené pro danou obec (přičemž výsledná dílčí alokace určená pro realizaci opatření vyplývajících ze SPSZ bude stanovena po konzultaci SPSZ s ŘO OPZ a jejím schválení na úrovni obce). Pro OP VVV a IROP bude zásobník východiskem pro celkové nastavení výzev, které jsou připraveny pro žadatele z obcí s KPSVL, ale nemají garantovány alokace pro jednotlivé obce.

Do konce desátého měsíce po zahájení spolupráce bude dokončeno plánování SPSZ, který je předložen k neformální konzultaci Agenturou a k vyjádření řídicím orgánům ke zjištění souladu s programy. Souběžně prochází SPSZ schvalovacími procesy lokálního partnerství, poté rady obce a následně zastupitelstva obce. Dokument je po dokončení a schválení vedením obce předán k posouzení Agentuře, která naváže na závěry z neformální konzultace a SPSZ doporučí k realizaci, a tedy také k otevření čerpání prostředků z výzev jednotlivých programů.

Po skončení analytické fáze a na začátku fáze plánovací, tj. ve čtvrtém měsíci od zahájení prací v obci, vznikne v rámci lokálního partnerství zásobník projektů se seznamem typových aktivit relevantní pro všechny tři operační programy, které podle něj stanoví předběžnou alokaci budoucích výzev, která bude rovněž zanesena do plánu výzev. Již od této fáze přípravy SPSZ lze projektové záměry (zásobník projektů) a připravované projekty, které jsou navrhovány k předložení do OPZ v rámci příslušné SPSZ, konzultovat přímo s příslušným útvarem Řídicího orgánu OPZ, který poskytuje poradenství a konzultace k přípravě projektových záměrů a projektů v rámci výzvy OPZ. Řídicí orgán OPZ má možnost účastnit se jednání pracovní skupiny, kde jsou tyto návrhy diskutovány a schvalovány.

V OPZ bude v plánu výzev uvedena celková částka pro všechny SPSZ v rámci jedné vlny. Finální alokace ve výzvě bude stanovena v 10. měsíci poté, kdy budou řídicím orgánem OPZ všechny předložené SPSZ posouzeny, a to s ohledem na soulad s investiční prioritou 2.1 OPZ. Po

posouzení a zpracování případných připomínek do jednotlivých SPSZ tedy může dojít ke korekci předpokládané alokace výzvy z prostředků OPZ.

Vzhledem k tomu, že lokální konzultant na zpracování SPSZ od začátku spolupracuje a v součinnosti s manažerem SPSZ jej koordinuje a facilituje, předpokládá se, že vzniká v konsenzuálním pojetí a s ohledem na vůli vedení obce.²⁴ Připomínky, které lokální konzultant a ostatní partneři přináší, jsou do textu SPSZ zpracovávány průběžně, z čehož vedení Agentury vychází také při neformálním posouzení a formálním hodnocení SPSZ.

V optimálním případě tedy od zahájení spolupráce:

- uplynou **4 měsíce k vytvoření zásobníku projektových záměrů**
- **10 měsíců ke schválení lokálním partnerstvím**
- **10 měsíců k provedení neformálního hodnocení SPSZ Agenturou a řídicími orgány (soulad s programy)**
- **12 měsíců ke schválení radou a zastupitelstvem obce**
- obvykle po **12 měsících je také otevřena výzva k předkládání projektů z prostředků OPZ a vyhlášeny nebo upraveny výzvy ostatních programů.**

SPSZ jsou zpracovávány vždy souběžně v několika obcích, zpravidla v 8-18. Pokud se některá z obcí v harmonogramu zpracování zásobníku projektových záměrů či SPSZ zpozdí, může být rozhodnutím Agentury a po konzultaci s řídicími orgány programů zařazena mezi obce v následující vlně obcí, která přistoupila ke spolupráci později.

SPSZ je zpracováván na období 3 let. Na konci tříleté spolupráce s Agenturou je zpracována revize SPSZ, v rámci níž se vyhodnocují implementovaná opatření a projekty a jsou připraveny navazující. Dále se plánují a připravují projekty, které se vzhledem k náročnosti nebo nízké shodě partnerů nepodařilo připravit pro první SPSZ. Řídicí orgány OPZ, OP VVV a IROP opět připraví, resp. upraví pro revidovaný SPSZ, který opět prochází shodnou schvalovací procedurou jako původní SPSZ, výzvu s garantovanou alokací. Výzva pro realizaci revidovaných SPSZ bude vyhlášena za předpokladu disponibilní alokace operačních programů pro realizaci KPSVL v příslušných investičních prioritách a také na základě vyhodnocení předchozího SPSZ ze strany Agentury a příslušných řídicích orgánů.²⁵

2. 2 UDRŽITELNOST SPSZ A JEDNOTLIVÝCH OPATŘENÍ, VZDÁLENÁ PODPORA PO UKONČENÍ SPOLUPRÁCE OBCE S AGENTUROU

Práce na revizi SPSZ jsou zahájeny cca v 28. - 30. měsíci spolupráce mezi obcí a Agenturou. Revidovaný SPSZ je schválen radou a zastupitelstvem v 35. – 36. měsíci spolupráce a zahajují se přípravy navazujících či rozvíjejících projektů. Realizační fázi SPSZ má již plně na starosti manažer SPSZ – pracovník obecního úřadu. Od Agentury získává další pomoc, tzv. „vzdálenou podporu“,

²⁴ Případné rozpory při zpracovávání SPSZ řeší lokální partnerství, které rozhoduje hlasováním.

²⁵ Podkladem pro vyhodnocení budou zejména evaluace naplnění opatření předchozího SPSZ, naplňování indikátorů a sledování dopadů na cílové skupiny, realizace projektů, které dle SPSZ měly vést k naplňování jeho cílů.

kteřou Agentura zabezpečuje jednak na místě v obci, jednak telefonickými či e-mailovými konzultacemi. Tato forma podpory je obcím k dispozici trvale.

Revidovaný SPSZ bude zpracován na období do konce roku 2023, ve kterém se předpokládá ukončení podpory z ESIF. Předpokládá se, že v průběhu roku 2023 Agentura poskytne dříve spolupracujícím obcím další podporu při zajištění financování a udržitelnosti zavedených opatření, a to s ohledem na dostupné zdroje.

3. ROLE AKTÉRŮ V PŘÍPRAVĚ A IMPLEMENTACI SPSZ

3.1 ROLE OBCE

Obec jako nositel a vlastník SPSZ vyčlení konkrétního pracovníka obecního úřadu, optimálně v rozsahu 0,5 úvazku, který bude zajišťovat funkci manažera SPSZ. Manažer SPSZ úzce spolupracuje s lokálním konzultantem Agentury a v závěru spolupráce obce a Agentury převezme hlavní roli v organizaci lokálního partnerství a implementace SPSZ. Pro obce je v průběhu spolupráce s Agenturou možné v rámci vyhlášené výzvy získat příspěvek z OPZ na zajištění nákladů na činnost manažera SPSZ, a to v rámci projektu realizovaného obcí.

3.2 ROLE AGENTURY

Obec pro zpracování SPSZ využívá plný servis Agentury, tj. metodickou podporu v plánování, implementaci a zajištění prostředků na realizaci opatření a aktivit, zejména ze strukturálních fondů. Agentura zajišťuje v obci odborné pracovníky, a to tzv. lokálního konzultanta v rozsahu minimálně 0,5 úvazku, který je metodickým průvodcem a organizátorem SPSZ a jeho implementace, a dále konzultanta pro inkluzivní vzdělávání v rozsahu minimálně 0,5 úvazku, který metodicky vede a organizuje aktivity v oblasti vzdělávání v rámci SPSZ. Veškeré služby jsou hrazeny z rozpočtu Agentury²⁶ a pro obec a její partnery jsou poskytovány zdarma.

3.3 ROLE KRAJE

Agentura informuje kraje o spolupráci s obcemi na jejich území, informuje je o vypisovaných výběrových řízeních a o výsledcích spolupráce s obcemi a jejich partnery. Agentura koordinuje svůj postup ve všech oblastech sociálního začleňování s kraji dle jejich zákonných kompetencí, dle dohody s jednotlivými kraji se podílí a přispívá na vytváření, resp. realizaci klíčových strategických dokumentů kraje, které se nějakým způsobem týkají sociálního začleňování²⁷. V optimálním případě za tím účelem uzavírají kraj a Agentura memorandum o spolupráci.²⁸ Agentura dle možností zapojuje do spolupráce v lokálních partnerstvích zástupce kraje, mj. a

---

²⁶ Pro výkon činností vyplývajících z KPSVL Agentura připravuje projekt v rámci příslušné výzvy OPZ a OP VVV.

²⁷ Zejména Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, Dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy, Krajský plán prevence kriminality, aj.

²⁸ V současné době je uzavřeno memorandum o spolupráci mezi Agenturou a Ústeckým a Libereckým krajem.

zejména zástupce jednotlivých odborů, které mají sociální začleňování v gesci a krajské koordinátory pro romské záležitosti.

Závazně Agentura informuje krajské samosprávy o vypsaných výběrových řízeních pro obce, vč. seznamu oslovených obcí²⁹ a následně o výsledku tohoto řízení. Agentura rovněž znovu oslovuje kraje ve čtvrtém měsíci od zahájení spolupráce s obcemi, seznamuje je a konzultuje s nimi předpokládané rámce opatření v obcích, a to zejména v oblastech, ve kterých je nezbytné stanovisko kraje.³⁰

Agentura kraje znovu informuje v okamžiku, kdy jsou schvalovány SPSZ v obcích, tedy mezi 10 a 12 měsícem od zahájení spolupráce s obcemi, a o vypisovaných výzvách v rámci KPSVL.

Obdobně se postupuje i při revizi SPSZ v 36. měsíci spolupráce Agentury s obcemi. Agentura také zapojuje kraje do vyhodnocování spolupráce Agentury s obcemi.

3.4 LOKÁLNÍ PARTNERSTVÍ

Lokální partnerství je základní platformou spolupráce obce, Agentury a dalších partnerů (vč. zástupců krajů) v rámci KPSVL a při přípravě a zavádění SPSZ. Jednání lokálního partnerství řídí lokální konzultant Agentury. V průběhu spolupráce mezi obcí a Agenturou dojde k propojení lokálního partnerství s jinými zavedenými strukturami v obci, např. s komisí či výborem, nebo pracovními skupinami jiných strategických dokumentů. Lokální partnerství se také může ustavit jako organická součást struktur obecního úřadu. V každém případě je převedeno do plné kontroly a řízení obcí, manažer SPSZ se po skončení spolupráce obce a Agentury zároveň stává koordinátorem opatření SPSZ a od Agentury trvale čerpá podporu pro svou činnost (informační zázemí, poradenství v krizových situacích, příprava projektů, apod.).

4. SPSZ A INTEGROVANÉ STRATEGIE A ÚZEMNÍ DIMENZE

4.1 INTEGROVANÉ NÁSTROJE V ÚZEMÍ

Mezi hlavní integrované nástroje v území patří ITI (Integrované teritoriální investice), IPRÚ (Integrované plány rozvoje území) a CLLD (Komunitně vedený místní rozvoj). Naproti tomu SPSZ není integrovaným nástrojem v územní dimenzi programů, ale národním přístupem pro koordinaci aktivit vedoucích k sociálnímu začleňování s lokální podporou prostřednictvím Agentury.

Agentura je při schvalování integrovaných strategií (ITI, IPRÚ, CLLD) odbornou podporou Ministerstva pro místní rozvoj a řídicích orgánů, posuzuje soulad strategie v oblasti sociální integrace s potřebami v území i jednotlivá navrhovaná opatření. Vedle toho je odpovědná za zajištění souladu mezi SPSZ a integrovanými strategiemi v území, odstraňování duplicit

---

²⁹ V optimálním případě se kraje a Agentura koordinují v oslovování obcí ke spolupráci s Agenturou.

³⁰ Zejména rozvoj sociálních služeb, asistentů pedagoga ve školách, aj. – více viz kapitoly 5-10 tohoto materiálu.

v plánování opatření i jejich implementaci. Prakticky to znamená, že lokální konzultant Agentury buď přímo, nebo prostřednictvím Regionálních stálých konferencí, zajišťuje v oblasti sociální integrace informovanost všech partnerů zapojených do procesů plánování ITI, IPRÚ a CLLD s partnery zapojenými na stejných územích do SPSZ. Podporuje efektivní vazby mezi aktivitami plánovanými v rámci územní dimenze a v rámci SPSZ, odstraňuje duplicitu.

Je žádoucí, aby místní akční skupina, která na svém území podporuje také sociální integraci nebo inkluzivní vzdělávání, zapojila do plánovacích a implementačních procesů také lokálního konzultanta Agentury. Recipročně jsou zástupci příslušné MAS zváni ke spolupráci v lokálním partnerství v obci, ve které je zpracováván SPSZ. Vhodné propojení IPRÚ a ITI, které řeší sociální začleňování, popř. zaměstnanost a vzdělávání, se SPSZ, se provádí vždy s ohledem na místní podmínky a funkční partnerství jejich nositelů, resp. realizátorů.

4.2 STRATEGICKÝ RÁMEC

Boj s chudobou a sociální začleňování patří mezi základní priority agendy Strategie EU 2020. Analogicky k nim byly stanoveny také národní rozvojové priority České republiky (NRP) pro období 2014–2020, které si ČR stanovila jako základ celého programovacího procesu 2014–2020. Jedná se mj. o fungující trh práce, rozvoj vzdělávání, podporu sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví a integrovaný rozvoj území. NRP byly projednány vládou a vzaty na vědomí usnesením vlády č. 650/2011.³¹

Současně patří mezi priority EU pro programové období 2014–2020 začleňování marginalizovaných komunit, především Romů, což je i jedna z investičních priorit ESIF. K vytváření rámců pro realizaci této priority slouží na úrovni EU i Doporučení Rady ze dne 9. prosince 2013 o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech.³²

Na základě toho byly v Dohodě o partnerství mezi ČR a Evropskou komisí stanoveny základní potřeby rozvoje, což v oblasti sociální integrace znamená „meziinstitucionální a komplexní přístup k řešení problémů v dotčených oblastech, zahrnující aktivní přístup veřejné správy a koordinaci a posílení partnerství při tvorbě integračních strategií. Tento přístup bude podporován tvorbou místních strategických plánů sociálního začleňování, které v obcích s vyloučenými lokalitami integrovaně řeší bydlení, zaměstnanost, sociální služby, vzdělávání a zdraví, a které budou předpokladem podpory“³³. „Pro řešení problémů identifikovaných oblastí a cílových skupin se využije kombinace vhodných integrovaných nástrojů a provázanosti/komplementarity (při zajištění koordinace výzev) aktivit mezi relevantními programy financovaných z ESF, EFRR (např. problematika zaměstnanosti, sociálních a zdravotních služeb, vzdělávání, rozvoje podnikání a dostupnosti bydlení pro cílové skupiny)... Příkladem jsou strategické plány sociálního začleňování, na jejichž základě již dnes pracuje

³¹ Viz. Dohoda o partnerství, str. 8

³² Doporučení Rady ze dne 9. prosince 2013 o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech, Úř. věst. C 378, 24.12.2013, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:378:0001:0007:CS:PDF>

³³ Dohoda o partnerství, str. 78.

Agentura pro sociální začleňování. Tento přístup bude nadále podporován a místní plány sociálního začleňování, které integrovaně řeší bydlení, zaměstnanost, sociální služby, vzdělávání a zdraví, budou předpokladem podpory funkčně vymezeným územím pro řešení sociálně vyloučených lokalit a prevence jejich vzniku jsou především mikroregiony, obce, spolupracující obce, regionální centra a jejich zázemí (na úrovni ORP) apod.³⁴

Také Strategie regionálního rozvoje České republiky na období 2014 – 2020 označuje sociální vyloučení a výskyt sociálně vyloučených lokalit za jeden z největších sociálních problémů České republiky. Na úrovni ORP vymezuje sociálně znevýhodněné oblasti, které vykazují dlouhodobou nezaměstnanost a výskyt sociálně vyloučených lokalit či lokalit ohrožených sociálním vyloučením.

Tyto obecné strategické rámce ukotvené v Dohodě o partnerství a ve Strategii regionálního rozvoje ČR tvoří východiska pro KPSVL a jsou reflektovány také v jednotlivých programech (OPZ, OP VVV a IROP).

Další klíčovou oporu tvoří sektorové strategické dokumenty, tzv. ex-ante kondicionality, tedy předběžné podmínky pro implementaci ESIF do roku 2020, a to zejména Strategie sociálního začleňování a Strategie zaměstnanosti (MPSV), Strategie vzdělávací politiky (MŠMT) a další. Mezi významné předběžné podmínky patří také Strategie romské integrace, která je povinnou podmínkou pro implementaci IROP a OP VVV, a vytváří základní strategický rámec pro integraci Romů v ČR. K těmto dokumentům se vztahují jednotlivé operační programy.

Praktickým vyjádřením vůle spolupracovat při naplňování těchto strategických cílů je také memorandum o spolupráci mezi MPSV a Úřadem vlády ČR – Agenturou pro sociální začleňování v oblasti podpory sociální integrace. V oblasti podpory inkluzivního vzdělávání je nyní dopracováváno memorandum o spolupráci mezi ÚV ČR – Ministrem pro lidská práva a MŠMT.

4.3 ALTERNATIVY KE KPSVL

Souběžně s KPSVL bude pro subjekty na místní úrovni k dispozici řešení problémů sociálního vyloučení také cestou předkládání jednotlivých projektů do výzev vypisovaných jednotlivými řídicími orgány, a to bez širšího strategického rámce a vzájemné provázanosti. Respektive zejména obce mohou za tím účelem zpracovat jiný strategický dokument, resp. využít některý z existujících dokumentů, a postupovat samostatně bez podpory Agentury pro sociální začleňování.

Přístup mimo KPSVL je vhodný pro obce, které problematiku nepředpokládají řešit celostně ve všech či většině oblastí sociálního vyloučení nebo předpokládají realizovat jen omezené množství projektů. Může být vhodný také pro obce, které již s Agenturou v minulosti spolupracovaly, mají nastaveny základní koordinační mechanismy řízení politik sociálního začleňování v obci, nepředpokládají jejich další inovace a rozvoj a pouze potřebují zajistit jejich udržitelnost s prvky rozvoje v rámci omezeného množství, či dokonce jediného projektu.

---

³⁴ Dohoda o partnerství, str. 209.

5. POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, RESP. SLUŽEB SOCIÁLNÍ PRÁCE

5. 1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

v systému sociálních služeb zajišťuje koncepční činnosti a předkládá návrhy relevantních věcných záměrů právních předpisů, zpracovává národní strategii rozvoje sociálních služeb, sleduje a vyhodnocuje její plnění, ve spolupráci s kraji určuje parametry dostupnosti sociálních služeb a zajišťuje inspekce kvality. Dále se podílí na realizaci individuálních projektů financovaných z Evropského sociálního fondu, které se zaměřují na podporu koncepční a strategické činnosti v oblasti sociálních služeb a jiných činností sociální práce, odpovídá za metodické vedení správních orgánů, jimž jsou svěřena práva a povinnosti podle zákona o sociálních službách, zajišťuje kontrolní činnost vůči orgánům veřejné správy a agendu správního řízení v příslušné oblasti. V oblasti sociálního začleňování zpracovává MPSV Strategii sociálního začleňování (aktuálně ve verzi 2014-2020) a vyhodnocuje její naplňování. Strategie pokrývá všechny oblasti sociálního vyloučení na celém území ČR a jako základní nástroj pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených definuje sociální práci. Usnesení vlády ze dne 25. července 2012 č. 570 ukládá ministru práce a sociálních věcí³⁵ a zástupcům Agentury své postupy při vytváření a realizaci opatření na podporu sociálního začleňování obyvatel sociálně vyloučených lokalit vzájemně koordinovat.

KRAJ

představuje v systému sociálních služeb subjekt s nejširší působností a pravomocemi a na svém území je správcem sítě. Ve vztahu k sociálním službám plní úkoly jak v samostatné (zejm. plánování, různé platformy spolupráce s obcemi, s jinými kraji, s poskytovateli a dalšími subjekty, poskytování účelových dotací z rozpočtu kraje, včetně dotace poskytované kraji MPSV na zajištění sociálních služeb dle §101a zákona o sociálních službách, zřizování a provozování zařízení sociálních služeb, určování sítě sociálních služeb na území kraje, atd.), tak v přenesené působnosti (zejm. registrace sociálních služeb, vedení agendy k jednotlivým registrovaným službám, řízení o správních deliktech poskytovatelů sociálních služeb atd.). Klíčovým dokumentem je střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, jehož součástí je i síť sociálních služeb, který mohou doplňovat akční plány v ročním horizontu. Kraj tedy v určité součinnosti s obcemi, poskytovateli a uživateli zjišťuje potřebnost, určuje, plánuje a zajišťuje dostupnost sociálních služeb, rozhoduje o jejich registraci a změnách registrace (včetně změn místa poskytování sociálních služeb, druhu poskytovaných služeb, změn/rozšíření cílové skupiny a kapacity), zajišťuje kontinuitu poskytovaných činností a služeb na svém správním území, a vytváří vazby v podmínkách, které přesahují územně správní obvody obcí s rozšířenou působností. Zatímco v obcích působí Agentura vždy na základě memoranda o spolupráci, vztah s

---

³⁵ a dále ministru školství, mládeže a tělovýchovy, pro místní rozvoj, zdravotnictví, spravedlnosti, vnitra, průmyslu a obchodu.

krajem, v němž působí (v jedné nebo více obcích) memorandem či jiným formalizovaným způsobem může a nemusí být upraven. Z toho důvodu, a s ohledem na klíčové postavení kraje v síťování, plánování a registraci soc. služeb, je postup vyjednávání s kraji v oblasti koordinovaného přístupu podrobněji upraven v samostatné podkapitole 5.3. Aktuálně je ve spolupracujících krajích zástupce Agentury členem řídicích a/nebo pracovních skupin Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb. V návaznosti na praxi z let 2010-2014 spolupracuje Agentura s některými kraji při přípravě krajských individuálních projektů z prostředků OP LZZ, s výhledem na pokračování této spolupráce také v rámci implementace OPZ.

OBEC

podle zákona o obcích v samostatné působnosti v souladu s místními předpoklady a zvyklostmi pečuje o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb občanů. Odkaz na místní předpoklady a zvyklosti v praktické realizaci vede ke značným místním rozdílům. Při poskytování a plánování sociálních služeb obec ze zákona o sociálních službách zajišťuje vybrané činnosti sociální práce, včetně koordinace poskytovaných sociálních služeb na svém území a spolupracuje při tom s krajem, kterému sděluje informace o kapacitách sociálních služeb, potřebných k zajištění potřeb na svém území a podmínky pro naplňování těchto potřeb také spoluvytváří. Pro rozvoj služeb na svém území, případně společně s dalšími obcemi v rámci širšího spádového území, může obec i bez legislativní úpravy zpracovávat plán rozvoje sociálních služeb (komunitní plán). Obec v případě potřeby zpracovává také další koncepční dokumenty týkající se mj. využití metod sociální práce v oblasti sociálního začleňování, např. místní plán protidrogové politiky³⁶, koncepci prevence kriminality, místní strategii sociálního začleňování atd., případně sociální služby a související činnosti spolufinancuje prostřednictvím vlastních dotačních programů. Obce spolupracující s Agenturou již ve chvíli podání přihlášky ke spolupráci deklarovaly rámcově své záměry v oblasti podpory dostupnosti, kvality a koordinace sociálních služeb aj. aktivit využívajících sociální práce a rozvíjí tyto představy v příslušných platformách (zejm. lokální partnerství) do podoby SPSZ, resp. jeho relevantní části. Závazky mezi obcí a Agenturou jsou smlouveny a převedeny do memoranda o spolupráci (příp. o vzdálené podpoře), a tedy rozvojové záměry i k nim směřující postupy jsou určitým způsobem vyjednané podle předem známých pravidel.

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ

Úkolem Agentury je ve spolupráci s obcemi a kraji zajišťovat komplexní programy při předcházení sociálnímu vyloučení a jeho odstraňování v sociálně vyloučených lokalitách a zefektivnění čerpání finančních prostředků z EU v oblasti sociální integrace.

POSKYTOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Poskytovateli sociálních služeb jsou podle zákona o sociálních službách územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické osoby, další právnické osoby, fyzické osoby, ministerstvo a jím

---

³⁶ na základě ustanovení zákona o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů

zřízené organizační složky státu nebo státní příspěvkové organizace, které jsou právníckými osobami. V systému sociálních služeb zajišťují jejich realizaci, případně také realizaci fakultativních činností, které služby doplňují a dalších činností. Mohou být zapojeni do plánování sociálních služeb prostřednictvím skupin komunitního plánování sociálních služeb a podílet se na koncepční činnosti odborných pracovních skupin při samosprávách, asociacích poskytovatelů atd. V mezích právních předpisů dávají sociálním službám obsah, rozhodují o jejich zaměření a o metodách práce. Poskytovatelé sociálních služeb jsou v těsném kontaktu s potřebami konkrétních obyvatel sociálně vyloučených lokalit a významnými aktéry v jejich mapování a naplňování, v kontaktu se životními podmínkami ve vyloučených lokalitách i s vlivy prostředí, jsou informačními zdroji a spolupracovníky řady institucí, a jsou také zaměstnavateli a ekonomickými subjekty. Poskytovatelé sociálních služeb relevantních z hlediska cílů a cílové skupiny (převážně služby sociální prevence a odborného poradenství) by měli být základní součástí lokálního partnerství, zpravidla v pracovní skupině *sociální politiky a sociální služby, prevence sociální patologie* (viz. kapitola 1.2).

5. 2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

Sociální služby, zejm. služby sociální prevence jsou nezbytným předpokladem funkčních politik sociálního začleňování. V rámci spolupráce mezi obcí a Agenturou jsou mapovány potřeby obyvatel obce, které mohou být naplňovány prostřednictvím sociálních služeb či souvisejícími aktivitami. Vedle potřeb obyvatel jsou zjišťovány také aktuálně poskytované služby, jejich kapacity i rozvojový potenciál, resp. absorpční kapacity poskytovatelů. Vyhodnocuje se také, zda jsou potřeby občanů i samotné poskytované služby a jejich předpokládaný rozvoj adekvátně popsány v klíčových strategických dokumentech, což jsou nejčastěji komunitní plány obcí a ze zákona sestavované krajské Střednědobé plány rozvoje sociálních služeb. V průběhu analytické fáze spolupráce mezi obcí a Agenturou (viz. kpt. 2 HARMONOGRAM, nejdéle do 4. měsíce od zahájení spolupráce), budou potřeby obyvatel v oblasti sociálních služeb i možnosti poskytovatelů služeb v místě podrobně zmapovány a porovnány se strategickými záměry zanesenými do komunitního plánu obce a Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb kraje (krajské sítě sociálních služeb). Na základě kombinace analytických a strategických vstupů dochází ke zpřesnění místní potřebnosti, která je chápána jako přítomnost fenoménů ovlivnitelných působením sociálních služeb (ohrožení kvality života, nepříznivé sociální situace, sociálně rizikové jevy, znevýhodnění v přístupu k veřejným službám a dalším zdrojům atd.) a souvisejících aktivit na území obce.

S obcí jako ústředním aktérem komunitního plánování (je-li v obci zavedeno) vyjedná lokální konzultant Agentury, jakým způsobem se oba dokumenty – tedy komunitní plán a Strategický plán sociálního začleňování, budou k sobě vztahovat. Je možné, aby SPSZ v oblasti rozvoje sociálních služeb prostě převzal výstupy komunitního plánu, popř. je doplnil o služby a aktivity, které zavedené i plánované sociální služby rozšíří, přesměrují, či pozmění jiným způsobem. Postupovat je možné také naopak a výstupy z plánovacích procesů SPSZ v oblasti sociálních služeb transponovat do aktualizovaného KPSS. Nebo je možné oba procesy a dokumenty

dočasně sloučit a propojit i pracovní skupiny, které dokumenty vytvářejí. V každém případě však Agentura v analytické a plánovací fázi komunitní plán v obci nemůže pominout či odmítnout.

Závěr analytické fáze spolupráce tvoří vyjednání rozsahu (kapacit), forem a předpokládaných nákladů na zajištění zmapovaných potřeb pro rozvoj sítě sociálních služeb a souvisejících aktivit v dané obci, které jsou předloženy řídicímu orgánu OPZ v úhrnech plánovaných z prostředků tohoto programu, včetně způsobu jejich finančního zajištění prostřednictvím OPZ.

5. 3 POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI SOCIÁLNÍCH SLUŽEB A SOUVISEJÍCÍCH AKTIVIT NA ÚROVNI KRAJE

Vyjednávání s krajem věnuje Agentura v oblasti sociálních služeb mimořádnou pozornost z následujících důvodů:

- je správcem sítě sociálních služeb na území obce/obcí, kde Agentura působí;
- má rozhodovací pravomoc i odpovědnost za zajištění dostupnosti služeb, a tedy jeho přístup a stanovisko k zavádění nových sociálních služeb či změně kapacit těch stávajících je rozhodné;
- má v kompetenci financování služeb z národních zdrojů;
- lze předpokládat, že i řada souvisejících aktivit bude novelizací zákona o sociálních službách vřazena do systému sociálních služeb
- má vlastní záměry, které se týkají čerpání prostředků z ESIF;
- bude mít klíčový vliv na udržitelnost zaváděných/inovovaných služeb a aktivit.

Pro KPSVL v oblasti sociálních služeb je z tohoto hlediska klíčové:

a) stanovisko kraje k zařazení služby do sítě

b) stanovisko kraje k předpokládaným zdrojům financování služby (vlastní individuální projekt z ESIF, dotace, poměr požadovaného spolufinancování ze strany obce atd.)

V rámci vyjednávání podpory pro nové služby a související činnosti může dojít k několika scénářům:

1) **v obci je odpovídající síť služeb s adekvátní kapacitou.** Provozování služeb navzájem a jejich metodická podpora ze strany Agentury se může řídit dosavadní praxí. Financování těchto služeb prostřednictvím KPSVL se nepředpokládá. K ustavování, stabilizaci optimální sítě, kultivaci jejích součástí a spolupráce mezi nimi však lze využít aktivit podporovaných v rámci OPZ, prioritní osy 2 - optimalizaci forem služeb (ambulantní – terénní), zavádění metod spolupráci mezi sociálními službami a dalšími aktéry (OSPOD, ÚP, soc. pracovníci obcí), síťování, bridging gap aktivit mezi obyvateli sociálně vyloučených lokalit a majoritou, zavádění antidiskriminačních opatření, dobrovolnictví, case managementu, podpora monitoringu a evaluačních strategií, komunitní práce, asistenční programy v oblasti bydlení a zaměstnání atd. Při zavádění těchto postupů je významná komunikace na úrovni obce + Agentury s krajem zejména tam, kde související činnosti mohou v budoucnu rozšířit spektrum a kapacity sociálních služeb a je třeba zvažovat jejich udržitelnost v tom smyslu, že budou usilovat o zařazení do sítě. Tyto činnosti sociální práce dále

mohou být v závislosti na místní potřebnosti opodstatněné ve všech dalších scénářích uvedených níže.

2) **v obci je třeba zavádět služby nové nebo zvyšovat kapacity stávajících.** Zde je nutné jednat s krajem o rozšíření krajské sítě sociálních služeb a o způsobu financování služeb. Tato jednání by měla být trojstranná, přičemž obec v této interakci naplňuje rovněž své úkoly podle § 94 f) zákona o sociálních službách – sděluje kraji informace o kapacitě služeb potřebných pro zajištění potřeb. Jednání musí směřovat k zodpovězení otázek uvedených pod písmenem a) i b) výše. Výsledkem mohou být tyto situace:

2a) **Stanovisko kraje k zařazení služby do sítě je pozitivní,** služba se pro nejbližší období stává součástí sítě a bude zanesena do akčního plánu. Předpokládá se, že u všech stávajících služeb a rozvojových záměrů na rozšíření poskytování služeb a doplňkových aktivit bude rozhodnuto, zda budou přednostně financovány z prostředků, kterými disponuje příslušný kraj (tj. budou žádat o podporu z dotací kraje/MPSV, resp. projektu OPZ, jehož realizátorem je kraj), či zda budou financovány z jiných zdrojů (přičemž se v rámci KPSVL může jednat zejména o projekty obcí z prostředků OPZ a projekty jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb na území obce).

- Kraj je připraven službu zahrnout do svého individuálního projektu. Tato varianta je z hlediska udržitelnosti relativně výhodná a lze ji preferovat. Jistým omezením může být nižší kompaktnost s aktivitami financovanými prostřednictvím KPSVL. Řešení spočívá v pečlivém vyjednávání s krajem o spolupráci na žádostech o krajské IP.

Udržitelný scénář tedy je:

IPK (→IPK →IPK) →zánik potřeby/sítě

- Služba bude zahrnuta do výzev v rámci KPSVL (projekty obcí nebo NNO, popř. jiných subjektů). Zde je nezbytné jednat s krajem a obcí o udržitelnosti. Projektová aktivita musí sloužit buď jako pilotáž a následně vstoupit do sítě, nebo musí být pojata jako časově vymezené řešení určitého problému nebo musí neziskové organizace nebo obce (případně ve spolupráci) umět tuto službu následně v plném rozsahu financovat.

Udržitelný scénář tedy je:

IP KPSVL (→IP KPSVL →IP KPSVL) →zánik potřeby/sítě/vlastní zdroje

2 b) **Stanovisko kraje je negativní.** Záměrem Agentury není živelný vznik nových služeb s nízkou udržitelností zatěžujících neúměrně rozpočet sítě bez podpory aktérů, kteří zajišťují její správu. V případě, že vedení kraje odpovědné za určení a dimenzování sítě sociálních služeb nebude souhlasit s rozvojem prokazatelně potřebných sociálních služeb na území obce, resp. s jejich zařazením do krajské sítě služeb, bude pro další jednání s představiteli kraje rozhodující stanovisko obce. V optimálním případě bude nalezena shoda obce/ORP a kraje v plánování a financování rozvoje služeb v daném území. Agentura bude postupovat v souladu s dohodou těchto aktérů.

6. POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI

6.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Ministerstvo práce a sociálních věcí vykonává státní správu v oblasti státní politiky zaměstnanosti a mj. se podílí na realizaci projektů financovaných z Evropského sociálního fondu na podporu v oblasti zaměstnanosti. Realizuje Strategii politiky zaměstnanosti do roku 2020, která akcentuje prohlubování spolupráce na regionálních trzích práce, zaměření na individualizované služby, na sociálně vyloučené komunity, na osoby ohrožené sociálním vyloučením.

ÚŘAD PRÁCE ČR

Úřad práce ČR řídí výkon aktivní politiky zaměstnanosti na národní úrovni a k tomu mj. realizuje systémové projekty národního charakteru, které slouží k doplnění národních politik a programů.

Usnesení Vlády ČR ze dne 11. prosince 2013 č. 935 k opatřením pro řešení sociálních nepokojů ukládá ministru práce a sociálních věcí prostřednictvím Úřadu práce ČR zohledňovat při zacílení finanční podpory aktivní politiky zaměstnanosti nutnost podpory zaměstnanosti sociálně vyloučených osob, resp. zvyšování zaměstnanosti v sociálně vyloučených lokalitách, zajistit podporu vytváření dotovaných pracovních míst s návazností na pracovní místa na volném trhu práce, s využitím mapování místních trhů práce a úzké spolupráce se zaměstnavateli.

KRAJSKÉ POBOČKY ÚŘADU PRÁCE ČR

V rámci prioritní osy 1 Operačního programu Zaměstnanost 2014 – 2020 „Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly“, investiční priority 1 „Přístup k zaměstnání pro osoby hledající zaměstnání a neaktivní osoby, včetně dlouhodobě nezaměstnaných a osob vzdálených trhu práce, také prostřednictvím místních iniciativ na podporu zaměstnanosti a mobility pracovníků“ realizují krajské pobočky Úřadu práce ČR tzv. regionální individuální projekty zaměřené na komplexní řešení situace obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Využívána přitom je kombinace existujících nástrojů a opatření aktivní politiky zaměstnanosti ve smyslu prostupného zaměstnávání, jsou ověřovány nové nástroje a opatření aktivní politiky zaměstnanosti včetně podpůrných činností a doprovodných opatření, která umožňují obyvatelům sociálně vyloučených lokalit zapojit se na trh práce a udržet se na něm. Při realizaci regionálních individuálních projektů je podporováno zapojení neziskového sektoru do veřejných služeb zaměstnanosti.

Při přípravě a realizaci RIP spolupracují krajské pobočky ÚP ČR s Agenturou pro sociální začleňování.³⁷

---

³⁷ Systematická spolupráce ASZ a ÚP ČR při přípravě a realizaci RIP byla zahájena v r. 2010 a rozvíjela se zejména v Ústeckém, Karlovarském a Moravskoslezském kraji. V tomto programovém období na ni ASZ a ÚP ČR navazují a rozvíjejí ji také v dalších krajích.

NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Nestátní neziskové organizace hrají v lokálních sítích zaměstnanosti nejen roli realizátorů vlastních zaměstnanostních projektů, ale ve své roli poskytovatelů sociálních služeb mohou účelně působit také v komplexních zaměstnanostních projektech krajských poboček Úřadu práce. Dokáží vytipovat a motivovat vhodné adepty pro účast v systému prostupného zaměstnávání³⁸ a při řešení bariér ke vstupu na trh práce dosáhnou tam, kam pracovní poradce Úřadu práce ani zaměstnavatel nedosáhnou. Pracují v terénu s překážkami jako je nepříznivé rodinné prostředí nebo předluženost a pomáhají klientů tyto překážky odstraňovat tak, aby dotýčný uspěl na trhu práce.

OBCE

Obce se podílejí na aktivizaci nezaměstnaných, a to zejména vytvářením pracovních míst, nejčastěji v rámci veřejně prospěšných prací či veřejné služby, kterou mohou organizovat. Ve spolupráci s neziskovými organizacemi, kontaktními pracovišti Úřadu práce ČR, místními zaměstnavateli a dalšími aktéry obce vytvářejí lokální síť zaměstnanosti. Obce přispívají k řešení lokální zaměstnanosti také společensky odpovědným zadáváním veřejných zakázek formou jejich zpřístupňování malým a středním podnikům vytvářejícím místní zaměstnanost a podporou vzniku a rozvoje sociálních podniků na svém území.

KRAJE

Zastupitelstvo kraje zřizuje vždy výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost. Kraje zpracovávají krajské strategické dokumenty, které kladou důraz na růst celkové úrovně sociálně-ekonomického rozvoje kraje a vyvážený rozvoj jednotlivých oblastí. Kraje iniciují uzavírání partnerství mezi regionálními klíčovými aktéry na trhu práce (např. pakty zaměstnanosti), realizují individuální projekty a programy na podporu zaměstnanosti.

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ

Úkolem Agentury je iniciovat vznik lokálních sítí zaměstnanosti, které budují prostředí vzájemné důvěry a spolupráce mezi lokálními aktéry na trhu práce na principu partnerství, integrují a koordinují opatření v oblasti zaměstnanosti v závislosti na potřebách lokálního trhu práce, citlivým způsobem a inovativními postupy řeší potřeby osob znevýhodněných na trhu práce a ohrožených sociálním vyloučením. Agentura seznamuje místní aktéry s novinkami v oblasti sociálního podnikání, pomáhá zjišťovat možnosti založení sociálních podniků v místě svého působení a propojovat obce s nově vznikajícími sociálními podniky k účelné spolupráci, např. formou společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek s přístupem těchto podniků do vyhlašovaných soutěží. Úkolem Agentury je také zefektivnění čerpání finančních prostředků z EU v oblasti zaměstnanosti.

---

³⁸ Podpora uchazečů o zaměstnání při přechodu z nezaměstnanosti přes tréninkové pracovní místo, dotované pracovní místo až k zaměstnání na volném trhu, více viz <http://www.socialni-zaclenovani.cz/prostupne-zamestnavani-metodika-a-manual-dobrych-praxi-ke-stazeni>

6.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

Zahájením spolupráce je do obce deponován lokální konzultant Agentury, který v rámci lokálního partnerství iniciuje vznik pracovní skupiny zaměstnanost, která se může stát základem lokální sítě zaměstnanosti. V rámci spolupráce mezi obcí a Agenturou za součinnosti s příslušným kontaktním pracovištěm krajské pobočky Úřadu práce ČR, poskytovateli sociálních služeb, zaměstnavateli a dalšími relevantními aktéry na lokálním trhu práce je analyzována situace na lokálním trhu práce, porovnávána nabídka a poptávka pracovních sil, zjišťována aktuálně poskytovaná opatření aktivní politiky zaměstnanosti, nástroje na podporu podnikání i podpůrné služby nestátních neziskových organizací a obcí. V průběhu analytické fáze spolupráce mezi obcí a Agenturou (viz kpt. 2 HARMONOGRAM, nejdéle do 4. měsíce od zahájení spolupráce), budou potřeby lokálního trhu práce a možnosti jednotlivých aktérů v místě podrobně zmapovány. Závěr analytické fáze spolupráce tvoří vyjednání rozsahu, forem a předpokládaných nákladů na zajištění zmapovaných potřeb lokálního trhu práce v dané obci, které jsou předloženy řídicímu orgánu Operačního programu Zaměstnanost 2014 - 2020 v úhrnech plánovaných z prostředků z prioritní osy 2 „Sociální začleňování a boj s chudobou“, které lze využít ke kultivaci lokální sítě zaměstnanosti, podpoře zavádění systému dostupného zaměstnávání, zavádění nových způsobů networkingu, uplatňování inovativních metod práce s osobami obtížně umístitelnými na trhu práce i se zaměstnavateli, uplatňování antidiskriminačních opatření, přenosu dobrých praxí z ČR i ze zahraničí, podpoře monitoringu a evaluačních strategií, podpoře vzniku a rozvoje sociálních podniků, realizaci vzdělávacích programů, vzdělávání a poradenství související s podporou vzniku, založením, provozem a marketingem sociálního podniku, vytváření podmínek pro vznik a rozvoj sociálních podniků, včetně společensky odpovědného zadávání zakázek, zvyšování povědomí a informovanosti o sociálním podnikání a spolupráce všech relevantních aktérů apod. Na aktivity v této investiční prioritě navazují aktivity v prioritní ose 2 Integrovaného regionálního operačního programu 2014 - 2020 „Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů“.

6.3 POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI ZAMĚSTNANOSTI S KRAJSKOU POBOČKOU ÚŘADU PRÁCE ČR

Kraj např. v rámci paktu zaměstnanosti či v rámci jiných strategických partnerství zpracovává analýzu situace na regionálním trhu práce ve vztahu k obyvatelům sociálně vyloučených lokalit a samostatně nebo s partnery podporuje zaměstnanost.

Krajské ředitelství Úřadu práce mapuje situaci v oblasti nezaměstnanosti na území kraje a rozhoduje o specifickém zaměření nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti do území, k čemuž využívá zejména síť kontaktních pracovišť. Na podporu zaměstnanosti dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání, obyvatel sociálně vyloučených lokalit a osob, které jsou z různých důvodů vzdáleny od trhu práce, některá krajská ředitelství ÚP ČR zpracovala a realizovala v uplynulém období³⁹ mj. ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování

---

³⁹ Programové období strukturálních fondů EU 2007_2014.

regionální individuální projekty z prostředků evropských strukturálních fondů, jejichž základním principem je poskytnutí intenzivní individuální pomoci jak jednotlivcům, tak celým rodinám žijícím ve znevýhodněném prostředí sociálně vyloučených lokalit a zabezpečení komplexních služeb vedoucích k získání zaměstnání a podpoře pracovních míst, přičemž se využívá mechanismus tzv. dostupného zaměstnávání (vyhledání klienta, diagnostika, aktivizace, kvalifikace, trénink, a udržitelné zaměstnání na trhu práce). Nedílnou součástí těchto regionálních individuálních projektů je terénní práce zajištěná odbornými pracovníky nevládních neziskových organizací, kteří mají znalosti o potřebách osob žijících v daných oblastech s cílem odstranit bariéry bránící vstupu do zaměstnání. Díky spolupráci mezi subjekty působícími v jednotlivých lokalitách je pomoc obyvatelům sociálně vyloučených lokalit komplexní, cílená a výsledky jsou dlouhodobě udržitelné.

Zástupci kontaktních pracovišť ÚP ČR jsou bez výjimky součástí lokálních partnerství ve městech, kde Agentura působí. Účastní se plánování aktivit na podporu zaměstnanosti cílových skupin, a to jak opatření v oblasti sociální ekonomiky, dluhového poradenství či zaměstnanostního poradenství, ale také na rozvoj lokálních sítí zaměstnanosti a také přizpůsobení aktivní politiky zaměstnanosti uplatňované ÚP ČR. Vzhledem k tomu, že nástroje APZ jsou podporovány v rámci prioritní osy č. 1 OPZ a nejsou přímou součástí financování KPSVL, vstupuje Agentura do jednání s KŘ ÚP a navrhuje přizpůsobení nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti a zejména zaměření jednotlivých regionálních individuálních projektů z prostředků ESIF podle výstupů z jednání lokálních partnerství v jednotlivých obcích. Vytváří tak prostor pro provázání podpory v rámci KPSVL a projektů ÚP ČR.

Agentura kontaktuje KŘ ÚP bezprostředně poté, co Monitorovací výbor Agentury vybere města ke spolupráci. Již pro analytickou práci v obcích Agentura spolupracuje s ÚP ČR a porovnává dostupná i vlastní zjištění o potřebách v zaměstnanosti u cílových skupin. Nejdéle po 4 měsících od zahájení spolupráce s obcemi v daném kraji kontaktuje Agentura KŘ ÚP ČR znovu s konkrétními záměry, které doporučuje zapojit do plánované podpory APZ ze strany KŘ ÚP ČR a nabízí systematickou spolupráci při přípravě regionálního individuálního projektu; je nezbytné, aby došlo k maximálnímu souběhu aktivit realizovaných v rámci KPSVL s aktivitami, které ke stejné cílové skupině v daných územích směřuje v rámci APZ také Úřad práce.

7. POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI BYDLENÍ

7.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

Na rozdíl od sociálních služeb, resp. služeb sociální péče, není problematika sociálního bydlení, prevence bezdomovectví apod. přímo ošetřena speciálním zákonem⁴⁰. Kompetence klíčových

---

⁴⁰ V přípravě je Konceptce sociálního bydlení, na kterou má s účinností od roku 2017 navázat zákon o sociálním bydlení.

aktérů proto vycházejí z obecných norem, případně nejsou zákonem vymezeny a bude záležet na dohodě místních aktérů, jakých aktivit se jednotlivé subjekty ujmou.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ A MINISTERSTVO PRO LIDSKÁ PRÁVA, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI A LEGISLATIVU

Podle § 14 kompetenčního zákona je ústředním orgánem státní správy ve věcech politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu, nájmu bytů a nebytových prostor, územního plánování a stavebního řádu a investiční politiky ministerstvo pro místní rozvoj. Je také pověřeno spravovat finanční prostředky určené k zabezpečování politiky bydlení a koordinovat činnosti ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy při zabezpečování politiky bydlení.

Podle legislativního plánu vlády je MPSV pověřeno přípravou strategie bydlení do r. 2020 a návazně také zákonem o sociálním bydlení. MMR a MLP jsou spolugestory těchto úkolů.

MMR je řídicím orgánem IROP, který podporuje výstavbu a rekonstrukci sociálního bydlení, přičemž před vstupem zákona o sociálním bydlení v účinnost bude sociální bydlení definováno pro účely podpory v IROP v rámci tohoto programu.

OBEC

Podle zákona o obcích v samostatné působnosti pečuje obec v souladu s místními předpoklady o vytváření podmínek pro uspokojování potřeb svých občanů, a to včetně potřeby bydlení. Důležitá role obce spočívá také v plánování a koordinaci sociálních služeb⁴¹, do kterých by měly být zařazeny také programy prevence ztráty bydlení. Obec může být také poskytovatelem sociálních služeb, vč. pobytových (např. azylové domy, apod.) a realizátorem sociální práce.

ÚŘADY PRÁCE

Podpora bydlení pro osoby z cílové skupiny je v Česku realizována především prostřednictvím sociální dávky příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení. Tyto dávky mohou být vypláceny buď příjemci (domácnosti), nebo s využitím institutu náhradního příjemce také jinému subjektu (sociálnímu pracovníkovi, majiteli nemovitosti apod.).

Podle zákona o pomoci v hmotné nouzi podávají úřady práce obecním úřadům a úřadům obcí s rozšířenou působností podněty na zahájení sociální práce za účelem řešení bytové situace příjemců doplatků na bydlení v ubytovnách a jiných než obytných prostorech.

POSKYTOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Poskytovatelé sociálních služeb či sociální práce (často, ale nikoliv výlučně, neziskové organizace) v rámci své aktivity mohou výrazně přispět k prevenci ztráty bydlení, resp. zajištění bydlení (asistence klientovi při hledání bydlení). Sociálními službami jsou také některé pobytové služby

---

⁴¹ Podrobněji viz kapitola 5 této metodiky

(noclehárny nebo azylové domy), které zajišťují přechodné ubytování, ze kterého by měly domácnosti přecházet do bydlení.

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ

Úkolem Agentury je zajišťovat komplexní programy při předcházení sociálnímu vyloučení a jeho odstraňování v sociálně vyloučených lokalitách a zefektivnění čerpání finančních prostředků z EU v oblasti sociální integrace. V oblasti bydlení se jedná zejména o metodickou podporu, zprostředkování přenosu dobrých praxí apod.

DALŠÍ AKTÉŘI

Stavební úřady budou podle schválené novely zákona o pomoci v hmotné nouzi kontrolovat dodržování stavebně technických standardů pro jiné než obytné prostory, ve kterých žijí příjemci dávek. Stavební úřad také kontroluje stav nemovitostí a může požadovat odstranění zjištěných závad, případně zakázat užívání nemovitosti.

Orgány ochrany veřejného zdraví podle schválené novely zákona o ochraně veřejného zdraví budou kontrolovat dodržování kvalitativního standardu ubytovacích zařízení (schvalování provozního řádu), ve kterých žijí příjemci doplatku na bydlení.

7.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

Zajištění bydlení jako základní životní potřeby je nezbytnou součástí sociálního začleňování. Dlouhodobý život v nestabilním a nejistém ubytování (azylové domy, ubytovny, byty s krátkou nájemní smlouvou) nebo v nedůstojných podmínkách (přeplněné nebo jinak závadové byty) snižuje účinnost dalších aktivit sociálního začleňování. Současně by proto měly být realizovány aktivity na prevenci ztráty bydlení nebo zhoršení bytové situace (prevence bezdomovectví) a aktivity na začleňování do bydlení – přechod z přechodného ubytování do standardního nájemního bydlení, které je podporováno prostřednictvím sociálních služeb, případně přechod z nevyhovujících bytů do důstojného bydlení (např. zajištění bydlení velkých rodin v dostatečně velkých bytech).

Vyjednávání koordinovaného přístupu by mělo začít důkladnou analýzou situace v oblasti bydlení osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených. Důležité je zmapovat počet osob/domácností ohrožených ztrátou bydlení a osob žijících v nevyhovujícím bydlení vč. důvodů tohoto ohrožení (např. dluhy na nájemném, špatný stav bytu, uzavření ubytovny, konec pobytu v azylovém domě nebo opuštění jiné instituce).

Dále je třeba vyhodnotit kapacity pro poskytování krizového ubytování na přechodnou dobu (noclehárny, azylové bydlení) a zejména kapacit pro dlouhodobé nájemní bydlení (v bytech vlastněných obcí nebo soukromými vlastníky) a zároveň bariér, které brání jejich využití pro bydlení cílové skupiny (neochota majitelů pronajímat byty obecně, přísné podmínky pro uzavření nájemní smlouvy, obavy z pronajímání domácnostem z cílové skupiny apod.).

Důležité je také vyhodnocení kapacit pro podpůrné a související aktivity v oblasti bydlení. Jedná se zejména o zařazení aktivit zacílených na prevenci ztráty bydlení nebo podporu samostatného bydlení jako jednoho z cílů poskytovaných sociálních služeb (terénní programy, sociálně aktivizační služby, sociální poradenství apod.). Dále se jedná o aktivity zaměřené na prevenci a řešení konfliktů v soužití v domech, zprostředkování nájemního bydlení apod.

Na základě těchto analýz by mělo mezi aktéry dojít k dohodě o rozdělení odpovědností, vzájemné výměně informací, identifikace chybějících aktivit nebo potřeb na rozšiřování stávajících kapacit. Konkrétní rozdělení odpovědností mezi obcí, neziskovými organizacemi a dalšími poskytovateli se může v závislosti na místních podmínkách odlišovat.

Agentura se vždy seznamuje se všemi relevantními strategickými dokumenty, které v daném území popisují záměry týkající se rozvoje krizového či sociálního bydlení a ubytování, jako mohou být mj. komunitní plány sociálních služeb obcí, střednědobé plány rozvoje sociálních služeb krajů, aj. V případě aktivit podporujících zajištění, udržení a předcházení ztráty bydlení, které jsou realizovány v režimu sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, postupuje vždy podle kapitoly 5 této metodiky.

Soulad se strategickými dokumenty obce je řešen přímo v plánovacím procesu SPSZ. V případě, že by opatření a aktivity plánované v SPSZ nebyly v souladu se strategickými dokumenty kraje, bez zbytečných odkladů o tom pracovníci Agentury zahájí s kompetentními představiteli kraje jednání. Agentura bude také dle zájmu těchto představitelů kraje přispívat k dlouhodobému plánování dostupnosti bydlení pro sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené občany v kraji, a to se znalostí situace v obcích, kde působí.

8. POSTUP VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ⁴²

8.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

zajišťuje koncepční činnosti a předkládá návrhy relevantních věcných záměrů právních předpisů, zpracovává Strategii vzdělávací politiky České republiky a dle stanovených indikátorů vyhodnocuje její plnění. Zřizuje přímo řízené organizace a to Národní ústav ve vzdělávání a Českou školní inspekci.

Národní ústav pro vzdělávání - školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků všestranně pomáhá v rozvoji všeobecného, odborného, uměleckého

---

⁴² Kapitola 8 metodiky je zpracovávána v úzké vazbě na metodiky MAP a KAP a dohodu MŠMT a Agentury o provázanosti těchto metodik se SPSZ a KPSVL. Současný stupeň rozpracovanosti metodik MAP a KAP indikuje také stupeň rozpracovanosti a podrobnosti metodického postupu při zpracování vzdělávací části SPSZ. Předpokládá se, že metodika v kapitole 8 bude dále dopracována.

a jazykového vzdělávání a podporuje školy v oblasti pedagogicko-psychologického, výchovného a kariérového poradenství a dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.

Česká školní inspekce zpracovává koncepční záměry inspekční činnosti a systémy hodnocení vzdělávací soustavy, provádí inspekční činnost ve všech školách a školských zařízeních zapsaných do školského rejstříku bez ohledu na zřizovatele. Jejím prostřednictvím je zajišťováno hodnocení vzdělávací soustavy v České republice, a to v oblasti vzdělávání a školských služeb poskytovaných školami a školskými zařízeními zapsanými ve školském rejstříku.

Na státní úrovni jsou zpracovávány rámcové vzdělávací programy (RVP) pro jednotlivé obory vzdělání. Tyto programové dokumenty konkretizují obecné cíle vzdělávání, specifikují klíčové kompetence důležité pro rozvoj osobnosti žáků, vymezují věcné oblasti vzdělávání a jejich obsahy, charakterizují očekávané výsledky vzdělávání a stanovují rámce a pravidla pro tvorbu školních vzdělávacích programů, včetně učebních plánů.

Na základě rámcových vzdělávacích programů a pravidel v nich stanovených si jednotlivé školy vytvářejí své realizační programové dokumenty – školní vzdělávací programy. Dosud byly vydány rámcové vzdělávací programy pro předškolní vzdělávání, pro základní vzdělávání (včetně programu pro základní školu speciální), pro 284 oborů středního vzdělávání, včetně konzervatoří, pro jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a pro základní umělecké školy.

KRAJ

dbá zejména o soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy občanů kraje, potřebami trhu práce, demografickým vývojem a rozvojem svého území. Jeho povinností je zajistit dostupnost vzdělávání a školských služeb podle místních podmínek. Vypracovává dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy, který stanovuje střednědobé cíle a záměry v jednotlivých segmentech vzdělávání a opatření k jejich realizaci. Zpracovává Krajský akční plán, který stanovuje priority rozvoje vzdělávání v území a primárně bude zaměřen na oblast středních a vyšších odborných škol s ohledem na spravedlivý a rovný přístup ke vzdělávání každého dítě, žáka i studenta. Na přípravě KAP spolupracuje také konzultant pro inkluzivní vzdělávání Agentury z pozice člena Regionální státní konference⁴³. Povinností kraje je také zpracovat a každoročně aktualizovat krajské plány primární prevence a koncepci rozvoje tělovýchovy a sportu.

Odpovídá a je povinen zajistit podmínky pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí žáků a studentů se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním, uskutečňování jazykového, základního uměleckého a zájmového vzdělávání a pro výkon ústavní výchovy. Kraj je také povinen zajistit dopravu do spádové školy a ze spádové školy, pokud vzdálenost spádové školy od místa trvalého pobytu žáka přesáhne 4 km. Krajský úřad dále vydává souhlas se zřízením přípravné třídy pro žáky se sociálním znevýhodněním, asistenta pedagoga a to na základě žádosti školské právnické osoby.

Krajské úřady vyhlášují každoročně dotační řízení, z nichž některá jsou zaměřena na rozvoj škol, podporu sportu a kultury. Tyto dotační tituly mohou být vhodnými nástroji sociálního

---

⁴³ Která může svým rozhodnutím zřizovat pracovní skupinu se zaměřením na vzdělávání.

začleňování dětí, žáků a studentů se sociálním znevýhodněním. Nastavení jednotlivých dotačních titulů může kraj prodiskutovat s konzultantem Agentury pro inkluzivní vzdělávání.

OBEC

je v souladu s § 178 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb. povinna v samostatné působnosti zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, které se v souladu se zvláštním právním předpisem nevzdělávají ve školách zřízených při těchto školských zařízeních. Tuto povinnost může obec splnit především zřízením základní školy (§ 178 odst. 1 písm. a)). Pokud obec nezřídí základní školu, umožňuje se jí zajistit plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí (§ 178 odst. 1 písm. b)). Způsoby, jak lze zajistit plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí, jsou uvedeny v ustanovení § 178 odst. 2 písm. c) zákona č. 561/2004 Sb. Na prvním místě se uvádí dohoda o společném školském obvodu základní školy a členství obce ve svazku obcí. Dětem s místem trvalého pobytu na území školského obvodu se zajišťují podmínky pro plnění povinné školní docházky v dané základní škole. Podle § 36 odst. 7 zákona č. 561/2004 Sb. je totiž ředitel základní školy zřízené obcí nebo svazkem obcí povinen přednostně přijmout k základnímu vzdělávání žáky s místem trvalého pobytu v příslušném školském obvodu, a to do výše povoleného počtu žáků uvedené ve školském rejstříku. Školský obvod může být tvořen částí území obce, územím obce nebo může zahrnout také území více obcí. Školský zákon obcím také dále umožňuje zřizovat (a rušit) základní umělecké školy, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení a školy nebo školská zařízení, jež jinak zřizuje kraj nebo ministerstvo, pokud orgánu, který vede rejstřík škol a školských zařízení, prokáže potřebné finanční, materiální a personální zabezpečení jejich činnosti.

Ke změnám dospěla i organizace vzdělávání ve školách. Ministerstvo stanovuje prováděcím právním předpisem nejnižší počet dětí, žáků a studentů v jednotlivých druzích škol, nejnižší a nejvyšší počet dětí, žáků a studentů ve třídě, studijní skupině a oddělení. Obec, respektive zřizovatel školy, může povolit výjimku z nejnižšího počtu dětí, žáků a studentů stanoveného zákonem a prováděcím předpisem za předpokladu, že uhradí zvýšené výdaje na vzdělávací činnost školy, a to nad výši stanovenou krajským normativem. Obec může provádět i hodnocení školy a školského zařízení podle zveřejněných kritérií. Kritéria pro posouzení kvality by měla měřit a posuzovat to, co je stanoveno ve strategii rozvoje školy, a hledat soulad se závaznými dokumenty vzdělávací politiky. Zřizovatel dále jmenuje na základě vyhlášeného konkursního řízení ředitele školy. Ředitelem může být jmenován pouze ten, kdo splňuje zákonné předpoklady pro výkon funkce.

Se souhlasem krajského úřadu zřizuje obec přípravné třídy, které jsou určeny pro děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, u kterých je předpoklad, že vzdělávání v přípravné třídě vyrovná jejich hendikepy. Přípravnou třídu lze zřídit, pokud se v ní bude vzdělávat nejméně sedm dětí. O zařazení do přípravné třídy základní školy rozhoduje ředitel na žádost zákonného zástupce dítěte a na základě písemného doporučení školského poradenského zařízení.

ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ

uskutečňují vzdělávání podle Školních vzdělávacích programů. Ředitel školy zpracovává školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž je vydán rámcový vzdělávací program a musí být v souladu s tímto rámcovým vzdělávacím programem. Školy a školská zařízení musí dodržovat veškeré obecně závazné právní předpisy ČR, příslušné vyhlášky, směrnice a nařízení, které se týkají její činnosti, a stejně tak je povinna se řídit vyhláškami, doplňujícími pokyny, závaznými ukazateli, nařízeními a jinými opatřeními stanovenými v rámci platné legislativy zřizovatelem. Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí. Patří sem zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP), která kromě DVPP poskytují školám a školským zařízením metodické poradenství, zprostředkovávají informace o nových vzdělávacích směrech, zajišťují koordinaci podpůrných činností pro školy a školská zařízení. Školská poradenská zařízení pak zajišťují jak dětem, žákům, studentům a jejich rodinám, tak pedagogům informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost. Úzce spolupracují s OSPOD. Dále do výčtu školských zařízení patří zařízení ústavní výchovy (diagnostický ústav, dětský domov, dětský domov se školou, výchovný ústav), školská zařízení pro zájmové vzdělávání, zařízení školního stravování a školská účelová zařízení.

Ředitel školy může ve třídě nebo studijní skupině, ve které se vzdělávání dítě, žák nebo student se speciálními vzdělávacími potřebami, zřídit funkci asistenta pedagogy. Ke zřízení funkce asistenta pedagoga je potřebný souhlas krajského úřadu. Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga obsahuje název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnost školy, počet žáků a tříd celkem, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dosažené vzdělání a předpokládanou výši platu nebo mzdy asistenta pedagoga. Dále musí žádost obsahovat zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga, náplň jeho práce a cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout. Hlavní činnosti asistenta pedagoga vymezuje vyhláška č. 73/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 147/2011 Sb. a § 7. Jeho hlavní činnosti jsou pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky a zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází, podpora žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí a pomoc žákům při výuce a přípravě na výuku. Podle školského zákona a vyhlášky 73/2005 Sb. asistent pedagoga pracuje ve třídách, ve kterých jsou vzdělávání žáci se speciálními vzdělávacími potřebami – to ovšem neznamená, že by měl pracovat pouze s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Jeho působnost ve vztahu k celému kolektivu žáků ve třídě není nijak legislativně omezena.

NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE

působí v celé řadě oblastí, které se dotýkají vzdělávání dětí, žáků a studentů. Nejčastěji poskytují různé formy neformálního vzdělávání, často v úzké návaznosti na poskytování sociálních služeb prevence a dalších služeb napomáhajících zajištění kvalitního vzdělávání sociálně znevýhodněných dětí, jako je např. doučování dětí a žáků přímo v rodinách, volnočasové aktivity a zájmové kroužky. Zprostředkovávají komunikaci mezi rodinou žáka a školou. Pozitivní roli v překonávání vstupního handicapu žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí může sehrát

účinná spolupráce vzdělávací a sociální sféry, a to nejen prostřednictvím NNO, ale také orgány SPOD.

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ

Úkolem Agentury je ve spolupráci s obcemi a kraji zajišťovat komplexní programy při předcházení sociálnímu vyloučení a jeho odstraňování v sociálně vyloučených lokalitách a zefektivnění čerpání finančních prostředků z EU v oblasti sociální integrace.

V oblasti vzdělávání je role Agentury rozšířena. Agentura spolupracuje s aktéry všech úrovní (zřizovateli, školami, školskými zařízeními a dalšími partnery) na analýze místní vzdělávací soustavy, resp. návrhu její efektivizace v pokrytí současných i předpokládaných budoucích potřeb nejen dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Systémové návrhy na změny ve vzdělávací soustavě slaďuje také s ostatními relevantními strategickými dokumenty, které v daném území jsou relevantní (krajské, místní, školské).

Spolupracuje také s jednotlivými školami a školskými zařízeními a podporuje je zejména v rozvoji metod vzdělávání a podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

8.2 VYMEZENÍ ÚZEMÍ A ČINNOSTÍ V RÁMCI SPSZ, VZTAH SPSZ S OSTATNÍMI STRATEGICKÝMI DOKUMENTY

V rámci lokálního partnerství vedeného lokálním konzultantem Agentury funguje vždy také pracovní skupina „vzdělávání“. Ta je zpravidla řízena specialistou – konzultantem inkluzivního vzdělávání, který úzce spolupracuje s lokálním konzultantem Agentury při přípravě SPSZ⁴⁴. Oba v čase postupují zcela ve shodě a prolínají jednání a výstupy ze všech pracovních skupin lokálního partnerství tak, aby na sebe pedagogická intervence úzce navazovala se sociální intervencí.

V okamžiku zahájení spolupráce Agentury s obcí se konzultant inkluzivního vzdělávání seznámí se situací v oblasti dostupnosti vzdělávání a předškolní přípravy v místě. Zjišťuje hranice místní vzdělávací soustavy, prověřuje, zda obec/více obcí/mikroregion, se kterými Agentura spolupracuje, tvoří jednu nebo více relativně uzavřených vzdělávacích soustav (tzn., že většina dětí, kteří v daném území žijí, se zde také vzdělává na úrovni předškolního a základoškolského vzdělávání), zjišťuje, zda a v jaké míře a z jakých důvodů děti za vzděláváním dojíždějí a zda a proč dochází v dané soustavě (soustavách) ke koncentraci dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do určitých škol a předškolních zařízení (tzv. ghettoškoly, popř. základní školy praktické, apod.).

---

⁴⁴ V současné době jsou PS vzdělávání řízeny rovněž lokálním konzultantem Agentury. Konzultanti inkluzivního vzdělávání převzou pozici vedoucího této pracovní skupiny od r. 2016, kdy se předpokládá zahájení realizace systémového projektu Agentury na podporu inkluzivního vzdělávání v lokalitách z prostředků OP VVV. V souvislosti s tím, že veškeré činnosti, kterými je dle metodiky pověřen konzultant inkluzivního vzdělávání, vykonává do té doby lokální konzultant Agentury, mohou být z kapacitních důvodů některé postupy pospané v této metodice přiměřeně zjednodušeny.

Dále zjišťuje, zda území vzdělávací soustavy v místě není naopak širší a nezahrnuje také další obce, které nejsou zapojeny do spolupráce s Agenturou. V takovém případě je oslovi na úrovni vedení těchto obcí (zřizovatelů) a dalších aktérů (zejména škol a školských zařízení) s nabídkou zapojení do spolupráce při plánování opatření na podporu rozvoje inkluzivního vzdělávání v celé uzavřené vzdělávací soustavě v místě. Postupuje také v souladu zejména s MAP (Místními akčními plány), které vytyčují určité území, ve kterém zřizovatelé, školy a školská zařízení plánují rozvoj společně; konzultant pro vzdělávání by v takovém případě měl co nejvíce respektovat toto vymezení území a v práci PS vzdělávání se mu přizpůsobit, pokud s tím aktéři souhlasí.

Konzultant pro vzdělávání postupuje také v souladu s KAP (Krajskými akčními plány), které rovněž mohou doporučovat společný postup zřizovatelů, škol a školských zařízení v určitém území, které lze označit za uzavřenou místní vzdělávací soustavu.

V souladu se zaměřením KPSVL konzultant inkluzivního vzdělávání a skupina vzdělávání věnují pozornost zejména vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a inkluzivnímu vzdělávání. SPSZ v části vzdělávání tedy není obecně rozvojovým dokumentem místní (uzavřené) vzdělávací soustavy, ale specifickou součástí dalších strategických dokumentů v oblasti vzdělávání v území (zejména MAP a KAP).

Pokud plánují systémové změny (např. změny ve spádových oblastech škol, slučování škol, efektivizaci vzdělávací soustavy rušením škol, posilování kapacity škol, apod. atd.), vždy tak činí s ohledem na obecnější strategické záměry ve školské soustavě, a to jednak s respektem k prioritám, které definuje MŠMT (zejména ve Strategii vzdělávání 2020 a v rámci OP VVV), kraj (v Dlouhodobém záměru rozvoje vzdělávací soustavy a v KAP), regiony a mikroregiony (v MAP) nebo školy samotné. Změny navrhuje na základě podrobné analýzy otevřenosti / inkluzivity vzdělávací soustavy (tj. do jaké míry mají děti se speciálními vzdělávacími potřebami rovné příležitosti ke vzdělávání, zda a proč jsou vyučovány separovaně / segregovaně / mimo hlavní vzdělávací proud, jaké jsou bariéry pro pokračování ve studiu na středních školách, analýzy potřeb dětí a rodičů ve vztahu k dané vzdělávací soustavě, na základě aktuální a budoucí kapacity vzdělávací soustavy, na základě aktuální a předpokládané budoucí poptávky dětí a rodičů a na základě demografické analýzy vývoje potřeb dětí v daném území, atd.

Systémové změny ve vzdělávací soustavě mohou probíhat pouze tam, kde jsou podpořeny či alespoň akceptovány ústředními aktéry (zřizovatelé, vedení škol a školských zařízení, školské odbory obcí a krajů) i veřejností, a kde k nim proběhla dostatečná příprava (a to nejen z pozice zřizovatelů, ale i pedagogů a rodičů. Předpokladem je samozřejmě také funkční partnerství relevantních aktérů v pracovní skupině vzdělávání lokálního partnerství.

Pokud podmínky pro provedení systémových změn neexistují, postupuje konzultant inkluzivního vzdělávání v souladu s návrhy pracovní skupiny vzdělávání, které se vztahují pouze k určitým segmentům místní vzdělávací soustavy či jednotlivým školám, školským zařízením či dalším organizacím, které jsou angažovány ve formálním i neformálním vzdělávání.

Při realizaci systémových i ostatních opatření vychází Agentura z partnerství, které má prostřednictvím Memorandu o spolupráci⁴⁵ uzavřeno s MŠMT, které je zaměřeno především na spolupráci při implementaci OP VVV, a to zejména při podpoře vzdělávání dětí ze sociálně vyloučených lokalit. To mj. upravuje také postup Agentury při práci v lokálních partnerstvích a při zpracovávání a implementaci SPSZ s ohledem na školskou legislativu.

8.3 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

Poté, co jsou obec (či více spolupracujících obcí) vybrány ke spolupráci, zmapuje konzultant inkluzivního vzdělávání místní vzdělávací soustavu (soustavy) – viz výše – a zahájí jednání o vytvoření funkčních územních partnerství zřizovatelů, škol a školských zařízení a ostatních relevantních aktérů; vymezí území, a to vč. jeho možného rozšíření za hranice území (obec /více obcí), které uzavřelo spolupráci s Agenturou.

Posléze zahájí hloubkové analytické práce pro dané území a plánování vzdělávací části SPSZ. Ještě v průběhu analytické fáze zajistí pro práci pracovní skupiny informace o strategických rámcích vyplývajících z KAP, MAP, Dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávací soustavy a strategií jednotlivých škol v území.⁴⁶

Nejdéle do čtvrtého měsíce od zahájení spolupráce obce s Agenturou předává Agentura řídicímu orgánu OP VVV informace o předpokládaných projektech a jejich finanční náročnosti v daném území, aby mohly být připravovány relevantní výzvy programu k vypsání v 12. měsíci od zahájení spolupráce.

Při sběru předpokládaných projektových záměrů zjišťuje konzultant inkluzivního vzdělávání, které z plánovaných aktivit a v jakém rozsahu budou pokryty školami (a tedy zejména tzv. šablon – zjednodušené implementace projektů pro školy) a které bude nutné doplnit v rámci KPSVL z jiných projektů, ať už dalších šablon, nebo projektů. Dále se předpokládá realizace projektů ostatních partnerů, zejm. neziskových organizací a dalších aktérů, kteří se angažují v podpoře vzdělávání.

Pro realizaci rozsáhlejších systémových změn se předpokládá jednak projektová aktivita jednotlivých škol a školských zařízení, ale také samotných zřizovatelů (a to zejména tam, kde dojde ke změnám v organizaci celé nebo části vzdělávací soustavy).

Před předáním souhrnné informace o předpokládaných projektech v území řídicímu orgánu OP VVV projedná ve čtvrtém měsíci od zahájení spolupráce konzultant inkluzivního vzdělávání plánované kroky a opatření s odpovědnými orgány krajského úřadu. Projednán bude nejen vztah plánovaných opatření ke strategickým dokumentům kraje, ale také potřebná součinnost kraje

---

⁴⁵ Memorandum uzavřeli ministr školství, mládeže a tělovýchovy s ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu a vedoucím úřadu vlády v roce 2014.

⁴⁶ Hloubkové analytické práce provede Agentura v obcích, se kterými zahájí spolupráci od r. 2016 a dále.

jako zřizovatele některých škol a školských zařízení⁴⁷, a dále také specifické oblasti, zejména schvalování záměrů na zřízení asistentů pedagoga ve školách a mateřských školách ze strany krajského úřadu.

9. POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI BEZPEČNOSTI A PREVENCE KRIMINALITY

Odpovědnost za oblast primární a sociální prevence kriminality a sociálně patologických jevů spadá v institucionální sféře zejména do gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Sekundární a terciární prevencí se v rozsahu daném působností zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách zabývá Ministerstvo práce a sociálních věcí. Dalšími důležitými aktéry jsou Ministerstvo spravedlnosti, Probační a mediační služba, Ministerstvo zdravotnictví a především Ministerstvo vnitra.

9. 1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

MINISTERSTVO VNITRA

Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro záležitosti vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu. V oblasti bezpečnosti zpracovává Strategii prevence kriminality v České republice (na léta 2012 až 2015), určuje cíle, principy a priority vládní politiky v oblasti prevence kriminality a definuje obsah systému prevence kriminality v rámci České republiky na úrovni státu, krajů a obcí. Priority této strategie jsou zaměřeny zejména na lokální úroveň (opatření a jejich dopady v krajích a obcích). Tato strategie také ve výčtu opatření v bodě 4.1.4 mimo jiné ukládá MV povinnost spolupracovat s Agenturou a následně v bodě 5.8.1 ustanovuje povinnost Agentury spolupracovat s MV v obcích při realizaci Programu prevence kriminality a extremismu.

MV ve smyslu usnesení vlády č. 925 ze dne 14. prosince 2011 ke Strategii prevence kriminality v České republice (na léta 2012 – 2015) vyčleňuje každoročně finanční prostředky na resortní program v oblasti prevence kriminality. Dlouhodobě zajišťuje chod několika specifických programů prevence kriminality - Úsvit, Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, Prevence domácího násilí, NKMPD, SVI, SVM, Bezpečná lokalita, Domovník a Bezpečná země.⁴⁸

MV zajišťuje v oblasti bezpečnostní problematiky zejména práci policie ve vztahu k menšinám (Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám), drogovou problematiku, domácí násilí, obchodování s lidmi a statistiku kriminality. V oblasti práce s menšinami byli jmenováni styční důstojníci pro menšiny a jejich pracovní skupiny ve všech krajích. MV rovněž metodicky i

---

⁴⁷ S tím, že zástupci škol a školských zařízení, kterých se opatření týkají, stejně jako reprezentant kraje, který má v gesci vzdělávací oblast, byly přirozeně zapojeni již do činnosti pracovní skupiny vzdělávání a/nebo lokálního partnerství Agentury.

⁴⁸ <http://www.mvcr.cz/clanek/specificke-programy-prevence-kriminality.aspx>

finančně podporuje projekt Asistent prevence kriminality, jehož cílem je snížení počtu spáchaných trestných činů a přestupků (protiprávního jednání obecně) v sociálně vyloučených lokalitách, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší, a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Ve vztahu k problematice prevence kriminality má MSp především roli ústředního orgánu státní správy pro probaci a mediaci (je nadřízeným orgánem Probační a mediační služby - viz samostatný odstavec níže) a je zřizovatelem a řídicím orgánem Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP). Relevantními dotačními tituly spravovanými MSp jsou probační programy, resocializační programy a program rozvoje služeb pro oběti trestné činnosti.

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

Zřízena zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě⁴⁹. Činnost PMS je zaměřena zejména na následující oblasti - podpora obětí, mediace, práce s dětmi a mladistvými (dle zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže), alternativní tresty - obecně prospěšné práce, podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody - parole, probační dohled, výkon trestu domácího vězení (dle § 60 a § 61 zákona č. 40/2009 Sb. a § 334 a) až § 334 g) zákona č. 140/1961 Sb.), trest zákazu vstupu (dle § 76 a § 77 zákona č. 40/2009 Sb. a § 350 i a § 350j zákona č. 140/1961 Sb.) a související analytickou činnost.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Odpovědnost za oblast specifické primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže spadá v institucionální sféře zejména do gesce Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Vyhlašuje a administruje dotační programy v oblasti specifické primární prevence rizikového chování.

Důležitou složkou činnosti MŠMT v této oblasti je i spolupráce, koordinace a organizace pracovních setkání s krajskými školskými koordinátory prevence, metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách a pracovníky středisek výchovné péče, působícími v oblasti primární prevence rizikového chování.

MŠMT také certifikuje odbornou způsobilost programů primární prevence rizikového chování a realizuje osvětu a propagaci výchovné a vzdělávací činnosti v oblasti specifické primární prevence rizikového chování.

---

⁴⁹ Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

KRAJ

Krajský program prevence kriminality na příslušný kalendářní rok řeší aktuální bezpečnostní rizika na území kraje. Kraje při organizování politiky prevence kriminality konají v samostatné působnosti. Vzhledem k absenci zákonné úpravy prevence kriminality je angažovanost krajů v preventivní politice jejich dobrovolným a nevymahatelným rozhodnutím⁵⁰.

Na základě podmínek daných Strategií prevence kriminality přijaté vládou ČR, vykonávají obvykle kraje zejména následující činnosti: koordinují aktivity v oblasti prevence kriminality na svém území, vybírají a doporučují vhodné projekty obcí pro dotační řízení MV, vyhláší vlastní dotační řízení v oblasti prevence kriminality, vytvářejí systém sběru, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality, sestavují pracovní skupiny prevence kriminality na krajských úřadech, aj.

Systém prevence kriminality v České republice na období let 2012 - 2015 je založen na třech úrovních - republikové a resortní, krajské, lokální. Kraje zpracovávají strategie prevence kriminality, které umožňují přerozdělovat státní účelově vázané finanční prostředky obcím na území kraje.

Obdobná je situace i v případě specifické oblasti protidrogové politiky, při které kraje většinou vychází z krajského strategického dokumentu pro oblast protidrogové politiky; pouze výjimečně je protidrogová politika součástí širší strategie pokrývající celkově oblast sociální politiky nebo prevence kriminality.

Města a obce mohou realizovat vlastní opatření i bez spolupráce s krajem. Při rozhodování o realizaci opatření na poli prevence kriminality a/nebo protidrogové politiky v obcích je však vhodné tato s krajskou pracovní skupinou konzultovat.

OBEC

Města a obce postupují v oblasti prevence kriminality v samostatné působnosti. Jsou přímými Města a obce postupují v oblasti prevence kriminality a protidrogové politiky v samostatné působnosti. Jsou přímými realizátory většiny projektů, aktivit a opatření prevence kriminality.

Za účelem zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku a zvyšování bezpečí jsou obce oprávněny zřizovat obecní policii, která se přímo podílí na realizaci preventivních opatření (projektů).

Města a obce realizující program prevence kriminality MV jsou pak povinny především:

- mít radou nebo zastupitelstvem města schválenou koncepci/plán prevence kriminality
- zajistit činnost manažera prevence kriminality (event. kontaktní osoby odpovědné za realizaci programu) a činnost komise (pracovní skupiny) pro prevenci kriminality

---

⁵⁰ Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015

Při rozhodování o realizaci opatření na poli prevence kriminality a protidrogové politiky v městech a obcích je nezbytné zajistit jejich soulad zejména s již existující, či vznikající koncepcí/plánem a do přípravy zapojit příslušné manažery/komise/pracovní skupiny. Pokud tyto instituty nejsou přítomny, je možné konzultovat s pracovní skupinou v rámci krajského úřadu, či postupovat zcela samostatně.

AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ

Úkolem Agentury je podpora meziresortní a multioborové spolupráce, podpora vzniku komunikačních pracovních skupin pro řešení oblasti bezpečnosti a prevence kriminality a protidrogové politiky v obcích s výskytem sociálně vyloučených lokalit, přenos dobré praxe a zefektivnění čerpání finančních prostředků z EU v oblasti sociálního začleňování a boje s chudobou.

Povinnost vzájemně koordinovat své postupy při vytváření a realizaci opatření na podporu sociálního začleňování obyvatel sociálně vyloučených lokalit, daná Usnesením vlády č. 570 ze dne 25. července 2012, se vztahuje také na činnost Agentury v oblasti lokální prevence kriminality. S ohledem na toto usnesení by Agentura měla respektovat strukturu systému prevence kriminality a v odpovídající míře s příslušnými aktéry komunikovat.

9.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

Agentura se podrobně seznámí se strategickými dokumenty krajů a obcí v oblasti prevence kriminality. V případě, že by opatření a aktivity plánované v SPSZ nebyly v souladu se strategickými dokumenty kraje v této oblasti, bez zbytečných odkladů o tom zahájí s kompetentními odbory kraje jednání. Soulad se strategickými dokumenty obce v oblasti prevence kriminality je vždy zajištěn v rámci systematické spolupráce s obcí, a to mj. zapojením obecních koordinátorů prevence kriminality do práce lokálních partnerství, resp. příslušných pracovních skupin.

Předpokládá se, že Agentura se také dle zájmu kraje zapojí do dlouhodobého plánování prevence kriminality v kraji, a to se znalostí situace v obcích, kde působí. Agentura v tomto smyslu přispívá k informovanosti krajských koordinátorů prevence kriminality o činnostech na podporu prevence kriminality, které v obcích pomáhá zavádět.

10. POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ KOORDINOVANÉHO PŘÍSTUPU V OBLASTI RODINNÉ POLITIKY A SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

10.1 KLÍČOVÍ AKTÉŘI A JEJICH KOMPETENCE

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Do působnosti MPSV patří obecně prorodinná politika, péče o rodinu a ohrožené děti. MPSV pečuje o náležitou právní úpravu v této oblasti a v rámci zákonů a metodických pokynů řídí

výkon státní správy na úseku sociálně-právní ochrany dětí vydáváním právních předpisů a směrnic. Ministerstvo rovněž vykonává funkci kontrolního a odvolacího orgánu ve vztahu ke krajským úřadům, vede celostátní evidenci fyzických a právnických osob pověřených výkonem sociálně-právní ochrany dětí. MPSV se rovněž v koncepční a koordinační rovině podílí na realizaci regionální rodinné politiky.

OBCE A KRAJE

A) Prorodinná politika

Základními aktéry rodinné politiky jsou dle zákona obce a kraje. Kraje dle zákona č. 129/ 2000 Sb. o krajích a obce dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích. Obě tyto normy ukládají krajům i obcím povinnost pečovat o potřeby jejich občanů, včetně potřeb týkajících se rodinného života.

Kraje by měly mít úlohu reprezentativní (reprezentování obcí při jednání s ústřední úrovní nebo s jinými kraji), koncepční tj., aktivní vytváření regionální rodinné politiky na základě jimi vytvářené koncepce, koordinační tj. koordinace obcí a všech aktérů rodinné politiky a jimi vytvořených prorodinných aktivit, organizační tj. organizace nebo podílení se na organizaci prorodinných aktivit a v neposlední řadě i informativní tj. informování obcí o celkové situaci rodin v prorodinných opatření v regionu. **Obce** motivují a podporují občany a neziskové organizace k prorodinným aktivitám a podílení se na nich. Vytvářejí podmínky, které umožní poskytování služeb pro rodiny, pořádání akcí pro rodiny a vyhledávání rodin se specifickými potřebami.

B) Sociálně právní ochrana dětí

Sociálně – právní ochrana dětí je vykonávána kraji a obcemi v rámci přenesené působnosti. Orgány sociálně – právní ochrany dětí (v největší míře na úrovni obecních úřadů obce s rozšířenou působností) jsou odpovědné za vyhledávání ohrožených dětí, vyhodnocování jejich situace a práci s dětmi a rodinami rámovanou individuálními plány. Mezi základní opatření patří poradenství, poskytování nebo zprostředkování odborné poradenské pomoci a služeb, doprovázení rodin, sanace rodiny, případně podávání návrhů na výchovná opatření nebo dočasné či trvalé umístění dítěte mimo rodinu. Orgány sociálně – právní ochrany dětí jsou povinny spolupracovat s ostatními orgány a institucemi, optimálně v rámci případové práce.

Sociálně-právní ochranu dětí zajišťují také obce a kraje také v samostatné působnosti, komise pro sociálně-právní ochranu dětí a další právnické a fyzické osoby, jsou-li výkonem sociálně právní ochrany pověřeny (§ 4 odst. 2 zákona číslo 359/1999 Sb.), které však nejsou orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Obce - především obecní úřady obcí s rozšířenou působností a obecní úřady mají možnost bezprostředně sledovat ochranu práv dítěte a včas činit potřebná opatření se znalostí problému a místních podmínek, ukládá jim zákon nejvíce povinností v ochraně dětí a pomoci rodičům a dalším osobám, které jsou odpovědné za výchovu dětí.

Kraje - vykonávají kontrolní roli výkonu SPOD a do jejich působnosti patří celý proces zprostředkování náhradní rodinné péče, rozhodování o udělení pověření k výkonu sociálně právní ochrany dětí fyzickými a právníckými osobami a další.

10.2 POSTUP PŘI VYJEDNÁVÁNÍ NA ÚROVNI OBCE A KRAJE

Podpora rodiny a zdravého vývoje dítěte v rodině, vč. institucionální podpory rodiny a speciálně dětí, je nezbytnou součástí politik na podporu sociálního začleňování. Ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování se nejčastěji plánují a podporují opatření na podporu včasné detekce problémů v rodinách v sociálně vyloučených lokalitách, na podporu činnosti orgánů sociálně právní ochrany dětí v předcházení a řešení problémů spojených se sociálním vyloučením (nepodnětné prostředí v rodině, materiální nedostatky, zanedbávání docházky dětí do školy, domácí násilí, syndrom CAN, užívání drog v rodině, důsledky prostituce, apod.), a dále na podporu mezioborové spolupráce OSPOD, NNO, policie, škol a školských zařízení, PMS, a dalších.

Vzhledem k úloze kraje v prorodinné politice a sociálně právní ochraně dětí jej obec, resp. Agentura pro sociální začleňování, informují o záměrech vyplývajících ze vzájemné spolupráce při plánování SPSZ a zejména jednotlivých opatřeních, která budou financována z prostředků ESIF. V tomto smyslu informuje Agentura příslušné orgány vedení kraje, zejména odbor, který má problematiku rodinných politik a sociálně-právní ochrany dětí v gesci, nejdříve před předáním projektových záměrů řídicím orgánům ke stanovení předběžné alokace na výzvy v průběhu čtvrtého měsíce plánování SPSZ, a následně nejdříve ve 12 měsíci při schvalování SPSZ vedením obcí.

Agentura se podrobně seznámí se strategickými dokumenty kraje, které se zaměřují na rozvoj rodinných politik a sociálně-právní ochrany dětí v kraji, a v případě, že by opatření a aktivity plánované v SPSZ s těmito dokumenty nebyly v souladu, bez zbytečných odkladů o tom zahájí s kompetentními odbory kraje jednání. Agentura bude také dle zájmu kraje přispívat k dlouhodobému plánování rozvoje rodinných politik a sociálně-právní ochrany dětí v kraji, a to se znalostí situace v obcích, kde působí.

V oblasti podpory sociálních služeb pro rodiny s dětmi, které jsou realizovány v režimu podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, obec ve spolupráci s Agenturou postupují dle kapitoly 5 této metodiky „Postup vyjednávání koordinovaného přístupu v oblasti sociálních služeb“.

11. SEZNAM ZKRATEK

Agentura – Agentura pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR

ASZ– Agentura pro sociální začleňování, Úřad vlády ČR

CAN – Child Abused and Neglected (dítě zneužívané a zanedbávané)

CLLD – Community Led Local Development (komunitně vedený místní rozvoj)

DoP – Dohoda o partnerství (mezi ČR a EU)

DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků

EK – Evropská komise

ESIF – Evropské strukturální a investiční fondy

IP – Individuální projekt

IPRÚ – Integrovaný plán rozvoje území

IROP – Integrovaný regionální operační program

IS – Integrovaná strategie

ITI – Integrated Territorial Investment (Integrovaná územní investice)

KAP – Krajské akční plány

KOP ÚP – Kontaktní pracoviště Úřadu práce ČR

KPSS – Komunitní plán sociálních služeb

KPSVL – Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

KŘ ÚP – Krajské ředitelství Úřadu práce ČR

LP – Lokální partnerství

LK – Lokální konzultant

MAP – Místní akční plán

MAS – Místní akční skupina

MLP – Ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MSp – Ministerstvo spravedlnosti

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV – Ministerstvo vnitra

NNO – Nestátní nezisková organizace

NRP – Národní rozvojové priority

NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

OP – Operační program

OPZ – Operační program zaměstnanost

OP VVV – Operační program výzkum, vývoj, vzdělávání

OSPOD – Orgán sociálně právní ochrany dětí

PMS – Probační a mediační služba

PS – Pracovní skupina

RSK – Regionální stálá konference

RVP – Rámcový vzdělávací program

ŘO – Řídící orgán

SAS – Sociální aktivizační služba pro rodiny s dětmi

SLP – Sekce pro lidská práva (v rámci MLP)

SP – Systémový projekt

SPOD – Sociálně právní ochrana dětí

SPRSS – Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb

SPSZ – Strategický plán sociálního začleňování

SRR – Strategie regionálního rozvoje

SVL – Sociálně vyloučená lokalita

SVP – Speciální vzdělávání potřeby

ŠVP – Školní vzdělávací program

TP – Terénní programy

ÚD – Územní dimenze

ÚP ČR – Úřad práce ČR

ÚV ČR – Úřad vlády ČR